

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Lidija Vrtačič

Mentor: doc. dr. Vinko Vegič

**PODPORA DRŽAVE GOSTITELJICE V VOJAŠKIH
AKTIVNOSTIH NATA
(študija primera Slovenije)**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2006

Zahvala!

Staršem in sestri za potrpežljivost in podporo skozi življenje. Hvala, ker verjamete vame in me vzpodbujate. Brez vas mi nebi uspelo!

Mentorju dr. Vinku Vegiču za vsestransko pomoč, razumevanje in nepogrešljive napotke. Hvala za potrpežljivost, ideje in zanesljivost.

g. Bojanu Pipenbaherju z Ministrstva za obrambo, za vpogled v dokumente in strokovno razlago.

g. Zoranu Klemenčiču z Ministrstva za okolje in prostor, za sproščen pogovor in opisu del na področju okolja.

KRATICE

ADAMS (Allied Deployment and Movement System): Zavezniški sistem za razvoj in premike;

COR (Concept of Requirements): Koncept potreb;

dSOR (detail Statements of Requirement): Podrobne izjave o potrebah;

GŠSV: Generalštab Slovenske vojske;

HNS (Hosta Nation Support): Podpora države gostiteljice;

HNS REQ (Host Nation Request): Pismo s prošnjo države gostiteljice;

HNSCC (Host Nation Support Co-ordination Cell): Celica za usklajevanje podpore države gostiteljice;

iSOR (Initial Statements of Requirements): Začetne izjave o potrebah;

JHNSSC (Joint Host Nation Steering Committee): Skupni usmerjevalni odbor podpore države gostiteljice;

JIA (Joint Implementation Arrangement): Skupni izvedbeni dogovor;

MJLC (Multinational Joint Logistic Centre): Mednarodni združeni logistični center;

MORS: Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije;

MoU (Memorandum of Understanding): Memorandum o dogovoru;

MZZ: Ministrstvo za zunanje zadeve;

NATO (North Atlantic Treaty Organisation): Organizacija severnoatlantskega sporazuma;

NHNSCG (National HNS Co-ordination group): Nacionalna skupina za usklajevanje;

POC (Points of Contact): Stiki in povezave;

PP: Poveljstvo za podporo;

PSSV: Poveljstvo sil Slovenske vojske;

PzM: Partnerstvo za mir;

ROLE 1 in 2: Ravni zdravstvene oskrbe;

RS: Republika Slovenija;

SOFA (Agreement Between the Parties to the North Atlantic Treaty Regarding the Status of their Forces): Sporazum o statusu sil;

SOI (Statement of Intent): Izjava o nameri;

SOR (Statement of Requirements): Izjava o potrebah;

SV: Slovenska vojska;

TA (Technical Arrangement): Tehnični dogovor;

VTP: Vojaško teritorialna poveljstva;

ZiR: Zaščita in reševanje;

KAZALO

1 UVOD	1
2. METODOLOŠKO HIPOTETIČNI OKVIR	4
2.1 Opredelitev ciljev proučevanja	4
2.2 Ključne uporabljene metode	4
2.3 Hipoteze	7
2.4 Struktura besedila.....	7
2.5 Temeljni pojmi.....	8
3. PODPORA DRŽAVE GOSTITELJICE (HNS)	10
3.1 Splošno.....	10
3.1.1 Definicija in nastanek HNS.....	11
3.2 Temeljni, veljavni, pravni dokumenti izvajanja HNS.....	13
3.2.1 Memorandum o dogovoru.....	14
3.2.2 Tehnični dogovori	14
3.2.3 Skupni izvedbeni dogovori	15
3.3 Fazni postopek načrtovanja HNS.....	16
3.3.1 Prva faza.....	17
3.3.2 Druga in četrta faza	18
3.3.3 Tretja faza	20
3.3.4 Peta faza	20
4. NAČELA HNS	22
5. PRISTOJNOSTI IN NALOGE DRŽAVNIH ORGANOV	26
5.1 Država gostiteljica.....	26
5.1.1 Vlada	27
5.1.2 Vladne službe	28
5.2 Države pošiljateljice.....	29
5.2.1 Vloga NATA.....	30
6. IZVAJANJE HNS	33
6.1 Transport sil	35
6.1.1 Zračni promet.....	37
6.1.2 Železniški promet.....	38
6.1.3 Cestni promet	39
6.1.4 Pomorski promet.....	40
6.2 Obrazci premikov sil pošiljatelja	41

7. UREDITEV BIVANJA OSEBJU SIL POŠILJATELJIC	43
7.1 Nastanitev.....	43
7.2 Zdravstvo	44
8. OKOLJE	47
9. ODHOD SIL	50
9.1 Stroški	50
10. SKLEP	53
10.1 Verifikacija hipotez.....	54
 LITERATURA	 56
 PRILOGE	

1 UVOD

Osamosvojitve Slovenije na prelomu osemdesetih in devetdesetih let je prinesla novi val sprememb v lastni državi. Želje državljanov in politične elite so v tem času rasle, kajti želeli smo vstopiti v kar dve novi zavezništvi oziroma skupnosti, v Evropsko unijo oziroma skupnost (EU) ter Organizacijo severnoatlantskega sporazuma (NATO). Za mednarodno skupnost pomeni to obdobje čas sprememb, tako v odnosih med mednarodnimi subjekti, kot prizadevanjih za mir in stabilnost v svetu. V tem času se odpravi nevarnost večjih konfliktov med državami, začenjajo pa se novi problemi ogrožanja varnosti in stabilnosti v Evropi in okolici. Pojavljajo se novi dejavniki ogrožanja, ki potrebujejo nove pristope k zagotavljanju varnosti in obrambe.

Področji delovanja EU in NATO se danes dopolnjujeta, čeprav ima na tem področju NATO še vedno ključno vlogo, saj še vedno predstavlja eno bistvenih organizacij, na področju varnosti. 29. marca 2004 postane Republika Slovenija članica zveze NATO. Sodelovati začne z najbolj razvitimi državami na civilnem in vojaškem področju. Aktivno se vključuje v dejavnosti organizacije oziroma zavezništva ter sodeluje pri izvajanju in načrtovanju raznih operacij in vaj, ki jih vodi NATO. Področje slednjih je področje podpore države gostiteljice (Host Nation Support-HNS), ki je nastalo predvsem zaradi civilno-vojaškega podpiranja držav, ki bi želele v krajšem času in s skupnimi močmi varno in uspešno pripraviti in usposobiti oborožene sile in civilno-vojaške organizacije za pomoč v miru, krizah, izrednih stanjih ter v vojni.

V smislu celotnega zavezništva, pomeni HNS zapleten sistem komuniciranja in podpore med vrhovno oblastjo tuje države, ki pošlje svoje sile, ter državo gostiteljico, ki sile sprejme. Sistem je zapleten predvsem zaradi dejstva, da pri HNS sodeluje veliko multinacionalnih akterjev in njihovih organizacij, ki najdejo skupni jezik in obliko sodelovanja. Poznati morajo sisteme in vsebine različnih področjih delovanja ter imeti dobro urejeno komunikacijo.

HNS je program, ki je naravnano pozitivno, saj se z njim sporazumevajo države med sabo ne glede na poreklo držav, iz katerih oborožene sile izhajajo, se med seboj dopolnjujejo in si pomagajo. Obsega celoten niz organiziranosti in pristojnosti glavnih nosilcev izvajanja in načrtovanja podpore, njihovo logistično zagotovitev vojaških in civilnih zmogljivosti, transport sil, usposabljanje in vaje oboroženih sil ipd. Vzpostavljanje skupnih odnosov med gostiteljico in pošiljateljicami, ki temeljijo na sodelovanju in skupnih prizadevanjih za stabilnost in mir v svetu, odpravlja grožnje varnosti, ter predstavlja boljšo prihodnost za svet, zato se HNS uporablja tako v miru kot izrednih stanjih v mednarodni skupnosti.

V različnih predelih sveta obstajajo raznovrstne oblike ogrožanja, ki potrebujejo različno ali podobno obliko pomoči oziroma podpore. Iskanje možnosti za učinkovito sposobnost odvratanja ogrožanja in vzpostavitve čimprejšnje stabilnosti na področju nevarnosti je ključna naloga HNS. Slednjega uporabljajo države članice NATA in Evropske skupnosti, v vse večji meri pa se jim pridružujejo tudi članice Partnerstva za mir (PzM), saj predstavlja podporni del Natovega sistema kriznega upravljanja, ki se odziva na krize tako po 5. členu Severnoatlantske (Washingtonske) pogodbe kot zunaj njega. Deluje zunaj 5. člena, ker slednji določa vojaško ukrepanje samo v primerih odgovora na dejanski oboroženi napad, medtem ko se HNS izvaja tudi v stanju miru in ostalih ogrožanjih, ki nujno ne predvidevajo oboroženega napada na eno od podpisnic pogodbe. Za države, ki niso članice NATA se HNS uredi s posebnimi sporazumi in dogovori, ki veljajo kot temeljni dokument za izvajanje podpore državi gostiteljici.

Dejavniki ogrožanja so danes nepredvidljivi, poleg terorizma, etničnih konfliktov, organiziranega kriminala ter drugih notranjih nestabilnosti v državah in ostalih novih dejavnikov, narava poskrbi za nova presenečenja, ki jih je potrebno predvideti ter jih poskusiti preprečiti. Mediji nam danes ponujajo informacije o stanju v svetu glede okolja, naravnih katastrof; statistiki in različni strokovnjaki nas opozarjajo na krizna stanja, ki se lahko pripetijo v nadaljnjih letih. Vse več imamo informacij, da bo narava tisti "sovražnik," ki bo zahteval največ področij raziskovanja in znanstvenega napredka. Tehnologija napreduje, z njo napredujemo tudi mi, narava pa spreminja svoj tok.

Zaradi razmer, ki se lahko ali se bodo zgodile bi HNS lahko prispeval k bolj uspešnim aktivnostim vojaške in civilne podpore. V krajšem času bi nudil pomoč, obvestil prebivalce, nastanil ljudi, prispeval bi k hitrejšemu toku informacij o zagotavljanju podpore, ki so ključne v primerih ogrožanj ipd. Zaradi njegove vloge v sistemu varnosti je dober program, ker je nadzorovan in skrbno organiziran in bi ga države lahko uporabile ne glede na stopnjo ogroženosti ali pa samo za usposabljanje oboroženih sil za boljšo aktivnost v operacijah ali vajah v tujih državah, ki potekajo že zdaj.

2 METODOLOŠKO-HIPOTETIČNI OKVIR

2.1 Opredelitev ciljev proučevanja

V diplomskem delu želim predstaviti izvajanje podpore države gostiteljice (Host Nation Support-HNS) od začetka dogovorov med Slovenijo in državo pošiljateljico, ki je v tem primeru NATO, do prihoda in odhoda sil iz Republike Slovenije.

HNS je program, ki se v Republiki Sloveniji izvaja v okviru Ministrstva za obrambo (Direktorat za obrambne zadeve: sektor za civilno obrambo) od leta 2003. Tematika države gostiteljice oziroma Host Nation Support je v javnih gradivih zelo malo zastopana, zato mi je vpogled v dokumente omogočil g. Bojan Pipenbaher, ki vodi oddelek HNS na Ministrstvu za obrambo. Svoje znanje in izkušnje iz istega področja pa je zapisal v Priročniku HNS, ki je poleg vladnega Načrta izvajanja podpore države gostiteljice v RS z dne 16.10.2003, bistven vir diplomskega dela.

S tematiko sem bila seznanjena na obvezni strokovni praksi, kjer so nam okvirno predstavili določene sklope izvajanja HNS. Sam program je bil zelo zanimiv, zato sem si ga izbrala za temo svojega diplomskega dela.

2.2 Ključne uporabljene metode

Metode, ki sem jih uporabila so:

- deskriptivna metoda
- analiza in interpretacija primarnih in sekundarnih virov
- medmrežje
- intervju

Načini zajemanja podatkov o HNS so predvsem temeljili na **deskriptivni** metodi, kjer opisujem izvajanje podpore države gostiteljice.

Analizirala in interpretirala sem primarne vire, kjer sem si pomagala z že omenjenim Načrtom izvajanja podpore države gostiteljice v Republiki Sloveniji,

ki ga je Vlada sprejela 16. oktobra 2003. V njem je podrobno opisan sam postopek urejanja pravnih in terenskih zadev v RS.

NATO dokument AJP-4.5-(A) Allied Joint Host Nation Support Doctrine and Procedures je drugi temeljni dokument, ki obravnava celotno področje HNS na zelo podroben način in je temeljni dokument za strokovnjake, ki proučujejo samo področje. V njem so natančna določila kako, kje, zakaj se uporabljajo določeni predpisi in na kakšen način se uporabljajo. Tukaj sem obravnavala predvsem tretje poglavje, ki je obravnavalo tri bistvene sporazume, ki so pomembni za izvajanje HNS v državah, ki se odločijo za izvajanje podpore. To so: **Memorandum o dogovoru, Tehnični dogovori ter Skupni izvedbeni dogovori**. Te na kratko tudi v diplomskem delu predstavim. Dokument pa je pomemben tudi zaradi **faznega postopka** zgoraj omenjenih dogovorov, ki ga obravnavam in je v dokumentu razložen zelo podrobno.

Obravnavala sem tudi NATO dokument, ki je odločilnega pomena za okolje imenovan **MC 469 Nato vojaški principi in politika glede zaščite okolja**, kjer sem predstavila, kakšne odgovornosti imajo vojaški poveljniki pri pripravi in izvedbi vojaških dejavnosti in kakšni so predpisi pri zaščiti okolja, v primerih operacij ali vaj izvajanja HNS.

Omenila sem tudi **Zakon o ratifikaciji memoranduma o soglasju med MORS in Vrhovnim Poveljstvom zavezniških sil za Evropo glede zagotavljanja logistične podpore države gostiteljice v podporo vojaški vaji** "Cooperative adventure Exchange 98", ki je bila skoraj edina takšna operacija, ki je v celoti izvedla vso operacijo v skladu s pravilniki in je prvi primer izvajanja same HNS in je nekakšen zgled prihodnjim vajam oziroma operacijam, ki so in bodo sledile.

Obravnavala sem tudi nekaj dokumentov, ki so omenjali HNS in predstavila predvsem člene bistvene za HNS, nisem pa obravnavala celotnih dokumentov. Takšen primer je predvsem Sporazum med pogodbenicami Severnoatlantskega pakta o statusu njihovih sil (**NATO SOFA**); **Zakon o obrambi**; pomagala sem si tudi z različnimi Uradnimi listi, ki so obravnavali HNS.

Poleg teh pa HNS temelji še na Sporazumu med državami pogodbenicami Severnoatlantskega pakta in drugimi državami, ki sodelujejo v Partnerstvu za mir, o statusu njihovih sil (PzM SOFA), Protokolu o statusu mednarodnega vojaškega poveljstva, ustanovljenega skladno s Severnoatlantsko pogodbo (Pariškem protokolu), Sporazumu o statusu Organizacije Severnoatlantske pogodbe, nacionalnih predstavnikov in mednarodnega štaba (Ottawskemu sporazumu), Sporazumu o statusu misij in statusu predstavnikov tretjih držav pri Natu in drugih Natovih dokumentih, dvo ali večstranskih mednarodnih pogodbah na obrambnem področju in ustreznih področnih zakonskih ter podzakonskih aktih Republike Slovenije. Slednjih nisem obravnavala v diplomskem delu, ker so zgornji temeljni dokumenti in so okvirno že imeli obravnavano tematiko podpore države gostiteljice.

*Uporabila sem tudi sekundarne vire, kjer sem si pomagala z revijo **Slovenska vojska**, ki je področje HNS največkrat predstavila v svojih člankih, obravnavala sem tudi NATO priročnike oziroma knjige in zbornike, študijska gradiva, ki smo jih obravnavali skozi študij, disertacije...*

Največ pa sem *uporabljala medmrežje*, kjer sem našla večino literature, ki sem jo obravnavala in je dostopna.

Pogovor o zaščiti okolja je stekel z g. Zoranom Klemenčičem iz Ministrstva za okolje in prostor, ki mi je predstavil delovanje z Interaktivnim naravovarstvenim atlasom, ki ga Republika Slovenija uporablja interno za pisanje katalogov s področja okolja kot tudi za področje izvajanja podpore države gostiteljice. Atlas je dopolnilo NATO dokumentu MC 469, ki sem ga že omenila. Večina odgovorov na moja vprašanja je iz dokumenta MC 469, zato sem zakon obravnavala v celoti. Katalogi poročil RS in dokument omogočajo posredovanje informacij gostiteljice državi pošiljateljici in obema olajša izbiro lokacije, ki bi bila primerna za izvajanje določene vaje, ali operacije HNS na našem področju.

2.3 Hipoteze

V diplomskem delu bom poskusila potrditi naslednje hipoteze:

1. Podpora države gostiteljice se lahko izvaja samo s soglasjem Republike Slovenije, ki ima ustrezno zakonodajo in zmogljivosti za izvajanje podpore države gostiteljice.
2. V transportu podpora države gostiteljice zmanjša določene stroške dobav in prevoza.
3. Z vidika varstva in zaščite okolja pri izvajanju podpore države gostiteljice so oborožene sile pošiljateljic dolžne spoštovati slovensko zakonodajo.

2.4 Struktura diplomskega dela

Diplomsko delo je sestavljeno iz desetih poglavij, v katerih na splošno predstavljam izvajanje podpore države gostiteljice v Republiki Sloveniji. Slednje sem posplošila z literaturo, ki sem jo lahko pregledala. Podrobna razlaga HNS zahteva širši vpogled v NATO dokumente, kateri mi zaradi svoje zaupnosti niso bili dostopni, potrebno pa je imeti tudi dosti znanja in večletnih izkušenj iz istega področja, katerih žal še nimam. Obravnavala sem okvir HNS, ki je širši kot je predstavljen v mojem delu. Izbrala sem področja, ki so me najbolj zanimala in katera približajo delovanje HNS.

Poleg uvoda in metodološko hipotetičnega okvirja, ki predstavljata **prvo in drugo poglavje**, začenjam osrednje besedilo diplomskega dela s **tretjim poglavjem**, v katerem na splošno predstavljam nastanek podpore države gostiteljice (Host Nation Support-HNS) in njeno definicijo ter pomen. Sledi podpoglavje temeljnih, veljavnih dokumentov na katerih temelji samo načrtovanje in izvajanje HNS in njihova vpetost v fazni postopek, ki predstavi potek načrtovanja in kasneje izvajanje HNS v Sloveniji.

Četrto poglavje nadaljujem z nacionalnimi načeli HNS, ki so poleg sporazumov in dogovorov gostiteljice s pošiljateljico dodatek faznemu postopku.

Pristojnostim in nalogam državnih organov, v katerih predstavim predvsem naloge Vlade RS in naštevam vladne službe, namenjam **peto poglavje**. V primeru države gostiteljice odigra Vlada zelo pomembno vlogo in je poleg vladnih služb, ministrstev...vezni člen civilno-vojaškega komuniciranja med državami. Pomembno vlogo imajo tudi pošiljateljice in NATO, zato bom opisovala tudi njihovo vlogo pri načrtovanju in izvajanju HNS.

Izvajanje podpore države gostiteljice obravnavam v **šestem poglavju**, v katerega je vključen tudi transport sil po zraku, železnici, cesti in morju ter naštejem še obrazce, ki so nujni za izvajanje transporta.

Sledi **sedmo poglavje**, kjer predstavljam ureditev bivanja za osebje pošiljateljic, njihovo nastanitev in zdravstvo, ki je v primerih zmogljivosti RS za izvajanje HNS nepogrešljiv del operacij in vaj.

Osmo poglavje je namenjeno okolju, njegovemu varstvu in zaščiti v primerih izvajanja operacij ali vaj HNS.

Predzadnje, **deveto poglavje**, pa obravnava odhod sil in stroške denarnih sredstev, ki se namenjajo za izvajanje HNS.

V **desetem poglavju** povežem vsebino in zaključim diplomsko delo s sklepom in potrditvijo hipotez.

2.5 Temeljni pojmi

- **Podpora države gostiteljice (Host nation Support-HNS):** pomeni civilno in vojaško pomoč države gostiteljice v času miru, nevarnosti, kriz in konfliktov zavezniškim silam in organizacijam, ki se nahajajo ali delujejo na njenem ozemlju oziroma so v tranzitu prek njenega ozemlja. Podlaga za tovrstno pomoč so dogovori, ki so jih dosegli ustrezni organi države gostiteljice in držav pošiljateljic oziroma Nata (Nato priročnik, 2001: 175).

- **Država gostiteljica (Host Nation-HN):** je država, ki zagotavlja sile in oskrbo za zavezniške sile in organizacije, ki so razmeščene na njenem ozemlju, na njem delujejo ali ga prečkajo (Pipenbaher, 2006: 18).

- **Države pošiljateljice (Sending nations-SN(s):** so tiste države, ki za podporo Natovim operacijam zagotavljajo sile zunaj svojih meja (ibidem).

- **Civilno-vojaško sodelovanje:** (Civil-military Co-operation-CIMIC) obsega vire in dogovore, ki se nanašajo na odnos med poveljniki Nata in nacionalnimi vladnimi organizacijami ter civilnim prebivalstvom na območju, na katerem so Natove vojaške sile ali na katerega bodo te napotene. Takšni dogovori vključujejo tudi sodelovanje z nevladnimi ali mednarodnimi agencijami, organizacijami in oblastmi (ibidem).

- **Okolje:** je celovita prostorska stvarnost v splošnem ali določenem področju, tisti del narave, kamor seže ali je segal vpliv človekovega delovanja. Z vidika znanosti o okolju opredelimo okolje kot skup vsega, kar nas obdaja, kar na nas lahko vpliva in na kar lahko vplivamo mi ljudje. V širšem, kulturno-civilizacijskem smislu razumemo pod pojmom okolje tudi človekov življenjski prostor, umetno spremenjen in prilagojen potrebam človeka.
<http://www2.pfmb.uni-mb.si/tehnika/vsebina/projekti/energetika/okolje.html>,
 (17. junij 2006).

3 **PODPORA DRŽAVE GOSTITELJICE (HNS)**

3.1 **Splošno**

Vegič v svoji disertaciji (2002) ugotavlja, da se je po Hladni vojni med zaveznicami oblikoval konsenz, da lahko NATO kljub odpravi poglavitne grožnje, služi še naprej namenom zaradi katerih je bil ustanovljen. Hkrati pa lahko svoje delovanje prilagaja spremembam v okolici ter prevzema nove funkcije v zagotavljanju varnosti v Evropi. Strateški koncept iz leta 1999 pa poudarja sodelovanje in dialog med državami, ki bi pripeljal k stabilnosti in krepitvi varnosti med državami. S tem bi se ohranil mir, podpirala in krepila bi se demokracija, prispevalo bi se k blaginji in napredku in podobno.

NATO je tako danes aktivni dejavnik, ki si prizadeva za varnost v okolici in izven ter s tem povečuje svoj vpliv na politiko držav v okolici in izven. Prizadevanje za varnost pa se kaže tudi v različnih operacijah ali vajah s področja varnosti in obrambe, katere je in jih še vodi NATO. Države se aktivno vključujejo v načrtovanje in izvajanje operacij v podporo miru ali kot odziv na krize. To niso samo države članice, ampak tudi nečlanice, ki s svojimi silami, različnimi sredstvi in navsezadnje tudi z ozemljem prispevajo k HNS.

Civilno-vojaško sodelovanje je temeljni odnos podpore države gostiteljice, ki obsega vire in dogovore, ki se nanašajo na odnos med poveljniki Organizacije severnoatlantskega sporazuma (NATO) in nacionalnimi vladnimi organizacijami. Tukaj sodeluje tudi civilno prebivalstvo na območju, na katerem so NATO vojaške sile ali na katerega bodo napotene. Dogovori vključujejo tudi sodelovanje z nevladnimi ali mednarodnimi agencijami, organizacijami in oblastmi.¹ S civilno-vojaškim sodelovanjem so tesno povezane dejavnosti vojaške podpore na področju zaščite in reševanja, civilnega kriznega načrtovanja in podpore države gostiteljice (Pipenbaher, 2006: 41).

¹ Podrobneje (Pipenbaher, 2006: 18).

Področje podpore države gostiteljice² je eno izmed obširnih področjih sodelovanja, ki obsega tako civilno kot vojaško komunikacijo med državami, ki sodelujejo v skupnih operacijah ali vajah. Celoten spekter sodelovanja namenja veliko pozornosti dogovorom med poveljniki NATA in organizacijami republike Slovenije (RS), njihovim pristojnostim in praktičnemu delovanju, kar je predstavljeno v naslednjih poglavjih.

3.1.1 Definicija in nastanek HNS

Izraz podpora države gostiteljice Host Nation Support (HNS) pomeni *civilno vojaško pomoč v miru, izrednih stanjih, krizah in v vojni, ki jo gostiteljica nudi zavezniškim silam in organizacijam, ki se nahajajo ali delujejo na ozemlju, v teritorialnem morju ali zračnem prostoru države ali to ozemlje, teritorialno morje ali zračni prostor prečkajo. Ta pomoč temelji na sporazumih, sklenjenih med pristojnimi organi gostiteljice in pošiljateljice in/ali NATO.*³

V RS se je novembra 2000 na Ministrstvu za obrambo (MORS), v okviru civilno-kriznega načrtovanja ustanovila delovna skupina približno 50 strokovnjakov iz MORS, vladnih služb in drugih ministrstev, ki so začeli s podrobnejšim načrtovanjem HNS. Usklajevanje je potekalo dobri dve leti in pol, nato so se predstavili v najvišjih krogih oblasti. Njihovo delo se je strnilo v načrt, ki je po Pipenbaherjevi definiciji, ki je v Sloveniji razvita skladno z Natovo definicijo (2006: 24) "rezultat stvarne analize, ocene vojaških in civilnih zmogljivosti Slovenije ter postopkov za njihovo zagotovitev. Pri pripravi načrta so upoštevali dejstva, da se omejene zmogljivosti Slovenske vojske lahko nadomesti in dopolni s cenovno ugodnejšimi civilnimi zmogljivostmi".

Vlada je na seji 16. oktobra 2003 sprejela Načrt izvajanja podpore države gostiteljice (Host Nation Support – HNS) v RS ter Ministrstvo za obrambo (MORS) zadolžila, da v sodelovanju z drugimi ministrstvi in vladnimi službami izpolni nekatere obveznosti. Slednje je moralo v nadaljnjih mesecih opraviti skupen pregled mest,

² Podpora države gostiteljice (Host Nation Support) v nadaljevanju HNS.

³ Nato Handbook, Programmes and Activities, Key Logistic Functions: Host Nation Support: (<http://www.nato.int/docu/handbook/2001/hb080202.htm>).

oseb, povezav za HNS v RS ter začasno pregledati podatke o zmogljivostih Slovenije za izvajanje programa, postaviti bazo podatkov o vojaških in civilnih zmogljivostih in tudi izdati katalog⁴ zmogljivosti Slovenije za izvajanje HNS.

Najpozneje do polnopravnega članstva naše države v zvezi NATO je z ostalimi ministrstvi, pristojnimi za okolje in prostor, promet, notranje zadeve, energijo, zunanje zadeve in z generalno policijsko upravo morala uskladiti tudi postopke za izdajanje dovoljenj silam zavezništva za prehod državne meje po kopnem, zraku in morju.

Ministrstvo za finance je bilo zadolženo, da v sodelovanju z MORS in Ministrstvom za pravosodje določi višino odškodnine med državami pogodbenicami Severnoatlantskega pakta in drugimi državami, ki sodelujejo v Partnerstvu za mir (PzM), ureditev finančnih vprašanj glede oprostitve carin, davkov in ostalih dejanj ob prehodu sil zavezništva preko mej, v primeru operacij po in izven 5. člena⁵ Severnoatlantske oz. Washingtonske pogodbe, ureditev statusa njihovih sil in podobno.⁶

Pomen HNS v NATU (Pipenbaher 2005: 30) pojasnjuje iz dejstva, "da je bil s sprejemom načrta in hkratnimi dopolnitvami pravnih rešitev na področju obrambe, notranjih zadev, financ, prometa in drugih področij izpolnjen eden od ključnih partnerskih ciljev, ki so bili obvezujoč pogoj za članstvo Republike Slovenije v zvezi Nato. Navedeno področje je tudi eno od najbolj dinamičnih področij, na katero vplivajo tako spremembe Natovih politik, doktrin in postopkov, kot tudi spremembe v pravnem redu, organizacijski strukturi, infrastrukturi in civilnih ter vojaških logističnih zmožnostih države. Zato je obveznost držav članic nenehna skrb za sproten razvoj in dopolnjevanje že sprejetega ter uveljavljenega. V tem smislu so se

⁴ Katalog zmogljivosti za izvajanje podpore države gostiteljice-Host Nation support capability planning catalogue (SI HNS CapCat), z njim je Slovenija uresničila cilj glede sil in njihove interoperabilnosti na določenem področju. Vir v uporabi predvsem za interne zadeve MORS, več o tem: revija Slovenska vojska, leto XIII/12, str. 30-31.

⁵⁵ Peti člen Severnoatlantske pogodbe: Pogodbenice soglašajo, da se oborožen napad na eno ali več pogodbenic v Evropi ali Severni Ameriki šteje za napad na vse pogodbenice, zato soglašajo, da bo v primeru takega oboroženega napada vsaka od njih ob uresničevanju pravice do individualne ali kolektivne samoobrambe, ki jo priznava 51. člen Ustanovne listine Združenih narodov, pomagala tako napadeni pogodbenici ali pogodbenicam s takojšnjim individualnim in z drugimi pogodbenicami dogovorjenim ukrepanjem, ki se ji zdi potrebno, vključno z uporabo oborožene sile, da se ponovno vzpostavi in ohranja varnost severnoatlantskega območja. Vsak tak oborožen napad in vsi posledično sprejeti ukrepi se takoj sporočijo Varnostnemu svetu. Taki ukrepi prenehajo, ko Varnostni svet ukrene, kar je potrebno za ponovno vzpostavitev in ohranjanje mednarodnega miru in varnosti.« 5. člen Washingtonske pogodbe obvezuje vse države članice, da obravnavajo napad na katerokoli izmed njih kot napad na vse. V primeru napada so države članice dolžne priskočiti na pomoč napadeni državi, vključno z uporabo oborožene sile. 5. člen Washingtonske pogodbe predstavlja implementacijo pravice do kolektivne samoobrambe, ki jo zagotavlja 51. člen Ustanovne listine OZN in v ničemer ne posega v primarno odgovornost Varnostnega sveta OZN za zagotavljanje mednarodnega miru in varnosti. Z vstopom v NATO bi si na ta način Slovenija kot članica zavezništva zagotovila varnostne garancije v okviru sistema kolektivne obrambe.

(<http://nato.gov.si/slo/faq/question/146-44/>).

⁶ Podrobneje: Vlada sprejela načrt izvajanja podpore države gostiteljice,

po uveljavitvi načrta podpore države gostiteljice nadaljevale aktivnosti na mednarodnem, organizacijskem, materialnem, kadrovskem in drugih področjih”.

HNS je ključnega pomena tudi za sposobnost dolgotrajnejše logistične oskrbe vseh vrst ali kategorij sil. Dvostranski ali večstranski sporazumi, ki upoštevajo Natove operativne zahteve, prispevajo k zaščiti sil in zagotavljanju ustrezne logistične podpore in infrastrukture za njihov sprejem, premike in angažiranje.⁷

Skrajša se čas napotitev in razmestitev sil, zmanjšujejo se vplivi velikih razdalj in ogroženost oskrbovalnih poti, boljše je delovanje sil, ki so oddaljene od nacionalnih virov oskrbe.⁸ Razlog več, da bi dejavnosti HNS pripomogle k učinkovitosti predvsem v mednarodnih operacijah v različnih obdobjih. Vojaške operacije oziroma vaje postajajo zahtevnejše in potrebujejo dobro usklajevanje v skupni politiki držav, doktrin in postopkov, zato je razumljivo, da bo močna podlaga temeljnih dokumentov lahko odprla vrata k boljšemu in popolnejšemu izvajanju operacij na terenu.

HNS zato temelji na treh bistvenih dogovorih oziroma sporazumih, ki so kasneje vključeni v pet-fazni postopek dogovarjanja med gostiteljico in državo pošiljateljico⁹. V primeru, da so ustrezni dokumenti že izpolnjeni, še preden se pet-fazni postopek začne, se slednji lahko reši samo s tremi fazami. Bistvene dokumente in celoten postopek komuniciranja obravnavam v nadaljnjih dveh poglavjih.

3.2 Temeljni, veljavni, pravni dokumenti izvajanja HNS

Slovenska vojska (SV) je zelo aktivna na področju mednarodnega sodelovanja, zato je poleg ostalih področij HNS zmes civilno-vojaškega sodelovanja, ki se pokaže tako v dokumentih kot v dejanskih situacijah. Sodelovanje med državami temelji tudi na sporazumih, ki jih morajo države pred operacijami ali vajami sprejeti. Slovenija mora tako izpolniti določene pogoje pri temeljnih dokumentih izvajanja HNS z NATO ter jim pripraviti pot za nadaljnji potek vaj oziroma operacij na našem ozemlju. Prvi

<http://nato.gov.si/slo/novinarsko-sredisce/sporocila-za-javnost/2255>.

⁷ Podrobneje Nato priročnik 2001, Programi in dejavnosti, 8. poglavje.

⁸ Podrobneje (Pipenbahr, 2006: 12-13).

⁹ Države pošiljateljice (Sending Nations – SN(s) v nadaljevanju pošiljateljice.

dokument, ki odpre dogovore je Memorandum o dogovoru, sledijo mu Tehnični dogovori, ki vključujejo najširši del izvajanja HNS ter na koncu še Skupni izvedbeni dogovori.

3.2.1 Memorandum o dogovoru

Memorandum o dogovoru (Memorandum of Understanding–MoU) je pisni, sporazumno dogovorjeni, dvo- ali večstranski dokument, ki določa odgovornost za podporo zavezniškim silam in organizacijam. Običajno je podpisan med Natovimi vrhovnimi poveljstvi, pošiljateljicami in gostiteljico. Natov poveljnik, odgovoren za razvoj slednjega, se lahko v soglasju s strateškimi poveljniki z gostiteljico dogovori, da bo splošni memorandum o dogovoru osnova za zagotavljanje HNS. Splošni MoU med Natom in RS je bil leta 2005 medresorsko usklajen, trenutno pa so slovenske dopolnitve v obravnavi pri pristojnih poveljstvih NATA.¹⁰ Uporabi se predvsem v **prvi fazi** dogovorov v državah podpisnicah, ki sledi v nadaljevanju.

3.2.2 Tehnični dogovori

Tehnični dogovori Technical Arrangements –TA(s) so *dogovori, ki izhajajo iz dogovora o podpori države gostiteljice ali memoranduma o dogovoru (HNS MoU) in natančneje določajo načrt ter postopke za zagotavljanje podpore države gostiteljice (HNS)* (Pipenbaher: 2006: 19).

Slednji so podlaga za izvajanje HNS. So oblika mednarodno pravne zavezujoče pogodbe, ki dopolnjuje določbe MoU ali kakšnega drugega dogovora o HNS, ki sem ga že nakazala v zgornjem besedilu. Praviloma obsega:¹¹

- **splošne določbe** ter namen in obseg podpore države gostiteljice (HNS), definicije, kratice, okrajšave in reference;
- **tehnične dogovore** z navedbo situacije, glavnih nalog podpore države gostiteljice (HNS), odgovornosti, koordinacije, vodenja in poveljevanja ter izvedbe;

¹⁰ Podrobneje (Pipenbaher, 2006: 63-69).

¹¹ Načrt HNS, 2003: 22.

- **postopke, povezane s tehničnim dogovorom za podporo države gostiteljice** z definiranjem faze načrtovanja in faze izvajanja, splošnih postopkov za obveščanje o potrebah in vodenju potreb, definiranjem specifičnih postopkov izvajanja podpore države gostiteljice (HNS) glede na vrsto podpore, finančne dogovore, finančne smernice, pogodbene smernice, pravne in preostale vidike;
- **prehodne in končne določbe** z opredelitvijo začetka veljavnosti, postopkov spreminjanja in dopolnjevanja, prenehanja veljave ter pregled potreb po podpori države gostiteljice (HNS), ki se prikažejo v dodatkih. Ti praviloma zajemajo ključna mesta ter osebe za stike in povezave (POC), oskrbo po razredih:
 - **1. razred:** hrana;
 - **2. in 4. razred:** nabava materiala, blaga in opreme;
 - **3. razred:** gorivo, olje in maziva;
 - **5. razred:** nabava streliva in eksploziva, prevoz, zveze in telekomunikacije, zdravstvena in zobozdravstvena oskrba, civilno osebje, gradbena dela, pregled za delovanje.

Dokončno so izoblikovani v **tretji fazi** dogovorov, so pa bistvena faza pet-faznega postopka.

3.2.3 Skupni izvedbeni dogovori

Skupni izvedbeni dogovor (Joint Implementation Arrangement – JIA) *je dokument, ki izhaja iz tehničnega dogovora (TA) in omogoča uresničitev zagotovitve in prejema podpore države gostiteljice (HNS) med podpisniki.* Dokument vključuje natančne in podrobne informacije o zahtevani in ponujeni podpori, posebne postopke za uresničevanje dogovorov o podpori na posameznih mestih razmestitve in vse podatke o povračilih. Skupni izvedbeni dogovor (JIA) se pripravi za vsako točko logistične podpore (Pipenbaher, 2006: 18).

Preverijo jih pooblašчени predstavniki države gostiteljice in pošiljateljice. Praviloma obsegajo:¹²

1. navedbo lokacije razmestitve,
2. namen,
3. glavne predpostavke,
4. pristojnost za sprejetje zavezniškega (združenega) izvedbenega dogovora (JIA),
5. pogoje izvedbe,
6. navedbo vseh zadevnih linij poveljevanja,
7. opis načrta zagotavljanja podpore države gostiteljice (HNS),
8. omejitve in pomanjkljivosti,
9. ključno osebje za koordinacijo in nadzor, vključeno v proces izkazovanja zaprosil ter v zagotavljanje podpore države gostiteljice (HNS) na obeh straneh,
10. carinska vprašanja,
11. finančne postopke,
12. zaščito okolja ter vprašanja s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami,
13. smernice za pogodbe,
14. postopek sprememb in dopolnjevanja,
15. veljavnost.

V primeru manjših in srednjih vaj ter operacij se lahko skupni izvedbeni dogovori, ki so značilni za **peto fazo** načrtovanja HNS po dogovoru med podpisnicami vključijo v tehnične dogovore, ki so značilni za tretjo fazo dogovorov, v obliki podrobnih podatkov ali dodatkov.

3.3 Fazni postopek načrtovanja HNS

Načrt Republike Slovenije (2003) s faznim postopkom¹³ definira slovenske nosilce in postopke za Natov načrtovalni procesa zagotavljanja HNS. Postopek temelji na petih fazah, čeprav se lahko uporabljajo samo tri. Druga in četrta faza se združita, del četrte in peta faza se vključita v tretjo fazo. HNS je s skrajšanim faznim postopkom

¹² Načrt izvajanja HNS, 2003: 22-23.

skrajšal čas z dokumentacijo. Poleg načrta jih opredeli tudi Nato dokument AJP-4.5-(A) Allied Joint Host Nation Support Doctrine and Procedures.

3.3.1 Prva faza

Prva faza načrtovanja HNS je sestavljena iz uvodnega in zaključnega dela načrtovanja. V **uvodnem** je pomemben prejem pisma s prošnjo¹⁴ za HNS (HNS REQ). Slednjega pošlje poveljnik NATA in pismo posreduje MORS, ki o prejemu navedene prošnje obvesti Vlado RS. Sledi obravnavanje pisma s strani MORS, ki z Generalštabom slovenske vojske, organizacijskimi enotami MORS pristojni za mednarodno sodelovanje in pravne zadeve ter z Obveščevalno-varnostno službo usklajuje in seznanja pristojna ministrstva in vladne službe o prejemu pisma. Čas za posredovanje od pošiljatelja do nosilca priprave odgovora ne sme biti daljši od 24 ur.

Slovenska stran nato pripravi predlog za obravnavo gradiva na Vladi RS, ter predlaga sprejem sklepa o HNS v konkretni operaciji, ki obsega potrditev namere in splošni obseg zagotavljanja HNS, podpisnika odgovora na pismo s prošnjo, člane pogajalske skupine za pripravo morebitnih dogovorov in sporazumov v zvezi z izvajanjem HNS, ter določi raven obravnave in podpisnike memoranduma o dogovoru, tehničnih in skupnih izvedbenih dogovorov.

V **zaključnem** delu pa se pripravi memorandum o dogovoru (MoU). NATO poveljnik, ki je odgovoren za njegov razvoj, se dogovori z gostiteljico v soglasju s strateškimi poveljniki, da bo obstoječi memorandum osnova za zagotavljanje HNS.

V primeru, da se pošiljateljica odloči, da ne bo sodelovala v okviru izbranega načina razvoja memoranduma o dogovoru, pač pa želi skleniti separaten¹⁵ dvostranski dogovor, mora RS obvestiti NATO poveljnika o vplivu ločenih dvostranskih dogovorov na razpoložljivost zmogljivosti za izvajanje HNS za druge sile NATA, vključene v operacijo.¹⁶ Ponovno se pričnejo pogajanja in postopek se ponovi.

¹³ Podrobneje (Načrt HNS, 2003: 23-26).

¹⁴ Prošnja za podporo države gostiteljice (HNS Request-HNS REQ) je pismo ali sporočilo, v katerem je izražena potreba po pripravi dogovora o HNS za podporo operacijam ali vajam (Pipenbaker, 2006: 18).

¹⁵ Separaten: ki časovno ali prostorsko ne poteka skupaj z drugim (SSKJ).

¹⁶ Podrobneje Načrt izvajanja podpore države gostiteljice z dne 16.10.2003, (v nadaljevanju Načrt HNS) str. 21-25.

Natov poveljnik se pogaja s pogajalsko skupino Vlade RS o osnutku memoranduma. Pošiljateljice imajo vedno možnost izražanja pripomb na končno verzijo memoranduma o dogovoru. Po končanih pogajanjih se kopije, ki ga podpišeta tako poveljnik NATA kot tudi predstavnik Vlade RS posredujejo pošiljateljicam takoj, ko je to mogoče. Pošiljateljice z izjavo o nameri (SOI)¹⁷ po prejemu verificira tudi pooblaščen predstavnik Vlade RS (ibidem).

MoU zagotavlja vzajemno dogovorjeno vojaško politično podlago za pripravo podrejenih izvedbenih dokumentov in je namenjen zagotovitvi vzajemne logistične podpore pri izvajanju vojaških vaj in usposabljanja vojakov, v katerih sodelujejo oborožene sile obeh držav. Ureja temeljna načela, ki se nanašajo na izvedbo vaj in usposabljanja, z njim so določeni standardi, tipi, stopnje in metode podpore države gostiteljice državi pošiljateljici (Slovenska vojska, 2004: 7).

Po sklenitvi MoU strateški poveljniki in Republika Slovenija ustanovijo Skupni usmerjevalni odbor za HNS (Joint Host Nation Steering Committee-JHNSSC) z več izvedbenimi pododbori za izvedbo nadaljnjih faz. Pri delu JHNSSC lahko sodelujejo tudi predstavniki poveljstev NATA pošiljateljic, vojaško-teritorialnih poveljstev ali drugi predstavniki slovenske vojske in civilnih organov in organizacij.

3.3.2 Druga in četrta faza

Druga in četrta faza se lahko združita, ker se v obeh fazah pripravljajo izjave o potrebah (SOR)¹⁸ podpore države gostiteljice, ki jih Nato dokument AJP-4.5-(A)¹⁹ imenuje kot dokument priprave koncepta potreb (Concept of Requirement-COR). V drugi fazi se pripravljajo začetne izjave o potrebah (initial Statements of Requirements-iSOR), za četrto fazo pa je značilna priprava podrobnih izjav o potrebah HNS (detail Statements of Requirement-dSOR). Zaradi razlik med obrazci izjav o potrebah je v NATU za pripravo koncepta določena enotna oblika obrazcev COR, ki jo prilagam v prilogi. Obliko in vsebino obrazcev izjav o potrebah pa določi

¹⁷ Izjava o nameri (Statement of Intent-SOI) je dokument, ki izraža odločitev držav pošiljateljic SN(s), da bodo z zadržki sodelovale v operaciji ali na vaji oziroma pri sprejemu podpore države gostiteljice (HNS) na podlagi memoranduma o dogovoru (HNS MoU), ki sta ga sklenila določeni Poveljnik Nata in država gostiteljica (Pipenbahr, 2006: 20).

¹⁸ Izjava o potrebah (Statement of Requirement SOR) je dokument, ki ga pripravljajo države pošiljateljice SN(s) ali poveljnik Nata in določa enote in opremo, ki bodo razporejene, s tem v zvezi pa tudi zahtevane pripomočke, podporo in storitve. V dodatkih vsebuje tudi vse znane omejitve in pomanjkljivosti glede zaprosene podpore države gostiteljice (HNS) (ibidem).

MORS. Pismo z začetno izjavo (iSOR) se predloži poveljniku NATA, izvod pa Republiki Sloveniji.

Na podlagi analize zmožnosti bo RS identificirala in s poveljnikom NATA uskladila morebitne pomanjkljivosti izraženih potreb, iz katerih je razviden obseg HNS. Začetna izjava je tukaj ključni dokument za nadaljevanje razčiščevanja zagotovitve potreb v podrobni izjavi o potrebah (dSOR). Slednjo pripravi vsaka struktura pošiljateljice za katero se bo zagotavljala HNS in se razvijajo vzporedno s tehničnimi dogovori v tretji fazi in ob sprejemu skupnih izvedbenih dogovorov JIA(s), značilnih za peto fazo postopka.

Začetne izjave vsebujejo razporejanje vojaških nosilcev zagotavljanja HNS na podlagi razpoložljivih zmogljivosti RS. Na tem področju bo najbolj aktiven Oddelek za HNS, ki prejme izjave o potrebah od pristojnih organov ali neposredno od držav pošiljateljic, NATA. Predlagalo bo angažiranje civilnih zmogljivosti in po njihovi določitvi, sodelovalo z organizacijskima enotama MORS za logistiko in civilno obrambo. Slednji pomagata slovenski vojski (SV) pri zagotavljanju HNS, tako da usklajujeta angažiranje civilnih zmogljivosti s pristojnimi ministrstvi, vladnimi službami in drugimi organi in nosilci priprav civilne obrambe.

Pri pripravi podrobne izjave o potrebah (dSOR) pa Natov poveljnik tesno sodeluje s skupnim usmerjevalnim odborom za HNS, ki s PSSV potrdi lokacije pregledov razmestitve in pripravi za pošiljateljice in Natova poveljstva vabilo ter program pregledov na našem ozemlju. Po opravljenem strateškem ogledu v RS države pošiljateljice na vsaki lokaciji dopolnijo svojo podrobno izjavo s podatki, ki jih zagotovi RS. Pismo s konceptom potreb se predloži poveljniku Nata in državam pošiljateljicam, izvod pa MORS. Sledi usklajevanje na podlagi analize izraženih potreb, ali ima RS vse za dobro organizacijo HNS.

¹⁹ AJP-4.5-(A)-Doktrina in postopki podpore države gostiteljice združenih zavezniških sil, 3.poglavje.

3.3.3 Tretja faza

Za tretjo fazo je značilna priprava tehničnih dogovorov. Slednji so bistven dokument faznega postopka in so še posebno pomembni pri večjih vajah oziroma operacijah. Glavno vlogo glede priprave dokumentov odigrata skupni usmerjevalni odbor s svojimi pododbori ter Nacionalna skupina za usklajevanje (National HNS Co-ordination group-NHNSCG), ki se v primeru večjih operacij ali vaj ustanovi v RS. Vanjo se poleg vojaških predstavnikov glede na zahteve vključevali tudi drugi organi MORS ter predstavniki drugih ministrstev, vladnih služb in ostalih državnih organov. Skupina bo pomagala s pristojnimi organi pošiljateljice pri pripravi tehničnih in skupnih izvedbenih dogovorov.

S tehničnimi dogovori se dopolnijo določbe memoranduma o dogovoru in koncept potreb. Skupaj predstavljajo dokument, ki določa način in postopke zagotovitve HNS glede na potrebe Nata in ostalih držav pošiljateljic.

3.3.4 Peta faza

V zadnji fazi se morajo pripraviti še skupni izvedbeni dogovori JIA(s). Predstavniki RS lahko po strateškem ogledu krajev razmestitve dopolnijo skupne izvedbene dogovore JIA(s) z vsemi lokalnimi procedurami in dejavniki za vsako določeno lokacijo razmestitve. Za vsako lokacijo razmestitve se pripravi en ali več JIA(s). NATO poveljnik se bo z RS že v začetni fazi načrtovanja HNS dogovoril za raven podpisnika izvedbenih dogovorov, saj ti dokumenti določajo finančne obveznosti RS, pošiljateljic in poveljnikov NATA. Po verifikaciji pošlje Oddelek HNS skupne izvedbene dogovore v podpis na dogovorjena mesta. Oddelek HNS, ki je nosilec zagotavljanja HNS, bo na slovenski strani skupaj z organizacijsko enoto MORS in ostalimi usklajeval pripravo JIA(s) in načrtov za določene lokacije sprejema in odhoda sil, za območja nadaljnjih premikov in območja namestitve na ozemlju RS. Skupne izvedbene dogovore za vojaški del bo podpisovalo Poveljstvo sil Slovenske vojske v okviru Oddelka HNS, ki bo skrbelo tudi za njihovo uresničevanje.²⁰

²⁰ Podrobneje Načrt HNS, 2003: 23-26.

Tako se zaključi pet-fazni postopek in na ta način se zagotovijo organizacijske zmogljivosti izvajanja priprav za zagotavljanje podpore države gostiteljice. Menim, da bi bilo bolje celoten postopek z dokumentacijo skrajšati, zmanjšati obseg organizacij ali pa bi se določenim pomembnejšim organizacijam moralo dodati večji del pristojnosti in omogočiti še boljšo povezavo z Vrhovnim poveljstvom, ki bi hitreje dobilo ustrezne informacije. Tako bi se informacije za nadaljnje delovanje hitreje podale in OS s celotnim osebjem bi pridobile več časa za delovanje na terenu, ki predstavlja težji del zagotavljanja podpore. Po drugi strani pa podpiram sodelovanje vseh organizacij, služb in ostalih do te meje, da se celoten program dela ne upočasni in se v sistemu sproti in hitro odpravljajo težave, ki so pri dokumentaciji nastale.

Kot je dejal Vrhovni poveljnik zavezniških sil za Evropo general James. L. Jones, na obisku v Sloveniji aprila 2004: "V 21. stoletju je namreč časovni okvir med nastankom problema in odzivom kratek, sredstva pa je treba zagotoviti takoj, ne šele čez nekaj mesecev!"²¹

Bistveni pravni viri skupaj z nacionalnimi načeli, ki jih bom predstavila v naslednjem poglavju, označujejo okvir samega HNS. Ko se vrh oblasti držav in NATA dogovori glede zmogljivosti v državah so poleg slednjih pomembna še načela NATA, ki so pomembna pri izvajanju HNS in služijo kot pomoč in kazalo pri izvajanju operacij ali vaj v okviru HNS. Ta sledijo v naslednjem poglavju.

²¹ Jones, L. James, predavanja SV, 10.2.2004,
<http://nato.gov.si/slo/novinarsko-sredisce/sporocila-za-javnost/2371>.

4 NAČELA HNS

V RS se za področje HNS v večini upoštevajo NATO načela²². Zaradi ustreznosti in uspešnosti doseženega v vseh petih fazah načrtovalnega procesa, ki sem ga omenila v prejšnjem poglavju, in slovenskih, razpoložljivih vojaških in civilnih zmogljivosti, je Vlada RS opredelila in sprejela tudi posebna nacionalna načela. Preko teh se vrednoti uspešnost in ustreznost načrtovalnega in pogajalskega procesa ob izvajanju HNS. Načela pomagajo pri učinkoviti porabi vseh zmogljivosti, ki jih nudi RS in so nujna, kajti so obveznosti, ki jih je RS morala poleg ostalih pogojev prevzeti in izpolniti s članstvom v NATU.

Nacionalna načela RS torej so:²³

- ❖ ***Načelo PRIMARNOSTI VOJAŠKIH ZMOGLJIVOSTI:*** podpora države gostiteljice se praviloma zagotavlja z zmogljivostmi Slovenske vojske, šele v primeru, ko zahteve presegajo njene zmogljivosti, se lahko skladno z odločitvijo Vlade Republike Slovenije vključijo civilne zmogljivosti.
- ❖ ***Načelo SPOŠTOVANJA SUVERENOSTI in PREDPISOV REPUBLIKE SLOVENIJE TER MEDNARODNEGA PRAVA:*** za zavezniške sile na ozemlju Republike Slovenije veljajo predpisi Republike Slovenije, vse strani pa so dolžne spoštovati tudi mednarodno pravo.
- ❖ ***Načelo PRISTOJNOSTI:*** sodelovanje sil držav pošiljateljic s civilnimi nosilci podpore države gostiteljice poteka v sodelovanju Slovenske vojske in Ministrstva za obrambo, pri čemer državi pošiljateljici ostaja primarna odgovornost za oskrbljenost svojih sil.
- ❖ ***Načelo ENAKE OBRAVNAVE ZAVEZNIŠKIH SIL:*** podpora države gostiteljice s strani civilnih nosilcev poteka praviloma na enak način kot to velja za Slovensko vojsko.
- ❖ ***Načelo RAZMEJITVE IN PREGLEDNOSTI STROŠKOV:*** pomeni jasno in predhodno razmejitev stroškov na Natove stroške, skupne stroške držav pošiljateljic in nacionalne stroške.²⁴

²² Nato načela nisem obravnavala, ker sem poudarila predvsem slovenska načela, ki so ključna za izvajanje HNS na našem področju. Več o Nato načelih pa v: Pipenbaher, Bojan: Vključevanje civilnih zmogljivosti v operacije v podporo miru: Načela za vključevanje civilnih funkcionalnih strokovnjakov v operacije v podporo miru, 2005, str. 54-55.

²³ Pipenbaher 2006: 29.

²⁴ Več o stroških v devetem poglavju diplomskega dela.

- ❖ ***Načelo OPROSTITVE DAVKOV, TAKS IN DRUGIH PRISTOJBIN:*** pomeni sporazumno z Natovim poveljnikom oziroma pooblaščenim predstavnikom države pošiljateljice oprostitev plačila, in sicer recipročno²⁵ in kolikor je največ mogoče.
- ❖ ***Načelo POOBLAŠČENOSTI:*** pooblašcene osebe se pogajajo, sklepajo sporazume ter pogodbe, in sicer od nacionalne do regijskih ravni.
- ❖ ***Načelo ZAGOTOVITVE IZKAZANIH POTREB PREKO SISTEMA MEST TER OSEB ZA STIKE IN POVEZAVE (Points of Contact – POC):*** izpolnjene bodo le zahteve, posredovane prek določenih mest ter oseb za stike in povezave (POC).
- ❖ ***Načelo DOLOČITVE PRIORITET ZA IZPOLNITEV POTREB:*** o zahtevah v zvezi s podporo države gostiteljice, ki presegajo finančne zmožnosti države in posegajo v vitalne družbene strukture in dejavnosti, ter o obsegu uporabe nacionalnih zmogljivostih odloča Vlada Republike Slovenije, če to zahtevajo razmere, pa Državni zbor.
- ❖ ***Načelo SORAZMERNOSTI ZAGOTAVLJANJA PODPORE DRŽAVE GOSTITELJICE:*** pomeni zadostnost razpoložljivih sil in zmogljivosti Republike Slovenije v primerjavi z velikostjo Natovih struktur in sil držav pošiljateljic, ki so načrtovane za prihod na ozemlje Republike Slovenije.
- ❖ ***Načelo VKLJUČENOSTI V LOGISTIČNI PROCES NAČRTOVANJA:*** podpora države gostiteljice je sestavni del logističnega sistema Ministrstva za obrambo pod vodstvom vojaške logistike, o strokovni podpori pravnih in finančnih strokovnjakov ter strokovnjakov za usklajevanje vključevanja civilnih zmogljivosti.
- ❖ ***Načelo ORGANIZIRANOSTI:*** podpora države gostiteljice se izvaja v okviru redne organizacije in dejavnosti, pri čemer pa se za usklajevanje lahko ustanovijo začasna civilno-vojaška delovna telesa na državni in regijski ravni.
- ❖ ***Načelo USPOSOBLJENOSTI:*** pri izvajanju podpore države gostiteljice sodelujejo praviloma predhodno usposobljeni predstavniki ministrstev in drugih nosilcev podpore države gostiteljice.
- ❖ ***Načelo OHRANJANJA NARAVE, VARSTVA OKOLJA in KULTURNE DEDIŠČINE:*** dejavnosti sil držav pošiljateljic na ozemlju Republike Slovenije

²⁵ Recipročen: povezan s čim enakim, ustreznim kot povračilom; vzajemen, obojestranski (SSKJ).

potekajo skladno z usmeritvami in odločitvami pristojnih ministrstev in organov lokalne ali širše skupnosti.²⁶

- ❖ **Načelo NEMOTENEGA ŽIVLJENJA LJUDI in OPRAVLJANJA DEJAVNOSTI:** ki pomeni, da s sprejemom obveznosti podpore države gostiteljice v miru ne smejo biti bistveno moteni redno delo in življenje ljudi ter opravljanje gospodarskih in drugih dejavnosti.
- ❖ **Načelo OBVEŠČANJA:** pomeni redno obveščanje javnosti o dejavnostih, ki bodo imele večji vpliv na življenje in redno delo lokalnega prebivalstva.
- ❖ **Načelo UPORABE SLOVENSKEGA JEZIKA:** kadar kot pogodbeniki sodelujejo gospodarske družbe, zavodi in drugi nosilci zagotavljanja podpore države gostiteljice iz Republike Slovenije, morajo biti med pripravami in izvajanjem podpore države gostiteljice pri pristojnih poveljstvih Slovenske vojske v najnujnejšem obsegu zagotovljene prevajalske storitve.
- ❖ **Načelo POROČANJA in MEDSEBOJNEGA SEZNANJANJA:** poveljniki Nata,²⁷ pooblaščen predstavniki sil držav pošiljateljic in pristojni organ države gostiteljice se med seboj obveščajo o poteku načrtovanja in zagotavljanja podpore države gostiteljice.
- ❖ **Načelo VARNOSTI:** država gostiteljica skladno z razpoložljivimi zmogljivostmi in v dogovoru s poveljniki Nata in držav pošiljateljic zagotavlja dogovorjeno varnost, še zlasti varovanje določenih objektov in sil, kar velja zlasti za mirnodobni čas.

Natančneje predstavljam načelo, Vključenost v logistični proces načrtovanja, ki predstavlja logistiko. Ugotavljam, da lahko vključenost HNS v logistiko pomeni tudi problem zagotavljanja zmogljivosti HNS. Slednje predstavlja podporo oboroženim silam in sodelovanje s celotnim obsegom operacije in ljudi, ki so vanjo vključeni. Sam okvir logistike pa zahteva kot meni (Šteiner 2003: 9) ”preskok v organiziranosti in popolnjevanju strukture vojaške logistike, krepitev logističnih zmogljivosti v pripravljenih silah, zlasti tistih, ki so predvidene za misije v zavezništvu, spremembe v stacionarni (teritorialni) vojaški logistiki in ustvarjanju pogojev za zagotavljanje podpore države gostiteljice (HNS).” Temu se v Sloveniji še vedno namenja premalo

²⁶ Več o zakonodaji glede okolja v osmem poglavju diplomskega dela.

²⁷ Natov poveljnik (NATO Commander) je vojaški poveljnik v Natovi liniji poveljevanja (Pipenbaher, 2006: 19).

pozornosti zato (Žežlin 2005: 27) meni, da se v Slovenski vojski dosti govori o logistiki ampak se dogaja, da pri načrtovanju dejavnosti v enotah in poveljstvih ne upoštevajo dovolj kompleksnosti in zmožnosti logističnih potencialov. NATO omenja ti področji, ker tako HNS vpliva na organizacijo, delovanje, pripravo, namestitev oboroženih sil ali tujih vojakov, ki pridejo v RS.

Menim, da dejanska HNS temelji na logistiki ali pa jo dopolnjuje, ker obe podpirata civilne strukture, pomagata pri operacijah ali vajah. Razlika je le v tem, da logistika določene vojske nudi pomoč svojim vojakom, medtem ko se HNS osredotoča predvsem na tuje vojake in organizacije, ki sodelujejo z RS. Zaradi usmeritev, ki izhajajo iz Strateškega koncepta Nata, in navedenih dejstev bi doktrina vojaške obrambe morala vsebovati vsaj usmeritve ali izjavo o strategiji sprememb vojaške logistike, organiziranosti in elementih vojaške logistike, ki bi bili podlaga za pripravo drugih izvedbenih dokumentov²⁸ s področja logistike (Žežlin 2005: 27).

Celotna podpora države gostiteljice je del logistike in je ključnega pomena za izvajanje podpore države gostiteljice in ostalih dejavnosti pri oblikovanju operacij ali vaj v miru ali v izrednih razmerah in se ji resnično namenja premalo pozornosti. Premalo pozornosti logistiki pa lahko posledično privede tudi do problemov zagotavljanja podpore tujim silam v Sloveniji.

Težave pa se pokažejo tudi pri iskanju virov, ker se obravnava večji del zakonodaje in besedil o operacijah dejanskim vojaškim operacijam in njihovemu delovanju in ne logistiki oziroma zagotavljanju podpore ali civilno-vojaškemu sodelovanju, ki je ključno za izvedbo določene operacije ali vaje. Zato so v takšnih primerih v pomoč predvsem načela, ki nam nakažejo okvir HNS, ki jih združiš s pristojnostmi organov v državah gostiteljicah. Delovanje pristojnosti Vlade in nekaj njenih služb med gostiteljico in pošiljateljico sledi v naslednjem poglavju.

²⁸ Leta 2003 je načelnik GŠSV že potrdil Koncept preoblikovanja vojaške logistike, ki je nastal na podlagi Zakona o obrambi in Pravil službe o Slovenski vojski.

5 PRISTOJNOSTI IN NALOGE DRŽAVNIH ORGANOV

5.1 Država gostiteljica

Glavno vlogo pri odločanju o zagotavljanju podpore države gostiteljice ima Vlada Republike Slovenije, pri načrtovanju in izvajanju pa Ministrstvo za obrambo v sodelovanju z drugimi ministrstvi in določenimi vladnimi službami.

Generalštab Slovenske vojske je v okviru Ministrstva za obrambo nosilec področja podpore države gostiteljice na strateški ravni,²⁹ na operativni ravni³⁰ pa Poveljstvo sil Slovenske vojske, ki je obenem tudi nacionalno mesto za stike in povezave Nato in države pošiljateljice. Na strateški in operativni ravni imajo pomembno vlogo tudi organizacijske enote Ministrstva za obrambo, ki so pristojne za področja civilne obrambe, pravnih zadev, mednarodnega sodelovanja in druge. Na taktični ravni³¹ imajo najpomembnejšo vlogo Poveljstvo za podporo, vojaško teritorialna poveljstva in uprave za obrambo, ki v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi, gospodarskimi družbami, zavodi in drugimi organizacijami uresničujejo večino nalog na področju podpore države gostiteljice oziroma skrbijo za njihovo uresničevanje (Pipenbaher, 2006: 60).

Obravnavala sem vlado in naštela nekaj njenih služb, ki poleg ministrstev delujejo najboljše na področju HNS. To so nosilci, ki so najbolj aktivni na tem področju in jih obvezujejo določene pogodbe, ki jih Slovenija podpiše v okviru zavezništva ali izven njega.

²⁹ Strategija-strateška raven: teorija in praksa pripravljanja in izvajanja operacij v celoti (Lubi, 2005: 1-10).

³⁰ Operatika-operativna raven: teorija in praksa pripravljanja in izvajanja operacij na kopnem, v morju in zraku. Uresničuje cilje, ki jih postavi strategija (ibidem).

5.1.1 Vlada

Vlada RS je organ izvršilne oblasti in hkrati najvišji organ državne uprave. Funkcija vlade je torej dvojna: opravlja politično-izvršilno in upravno funkcijo. Politična izvršilna funkcija pomeni predvsem izvajanje politike, ki jo določi državni zbor, in izvajanje zakonov in drugih predpisov, ki jih državni zbor sprejema. Tako vlada v skladu z ustavo, zakoni in drugimi splošnimi akti državnega zbora določa, usmerja in usklajuje izvajanje politike države. Kot najvišji organ državne uprave pa izdaja predpise in sprejema pravne, politične, ekonomske, finančne, organizacijske in druge ukrepe, ki so potrebni za razvoj države in urejenost razmer na vseh področjih v pristojnosti države. Državnemu zboru predlaga v sprejem zakone, državni proračun, nacionalne programe in druge splošne akte, s katerimi določa načelne in dolgoročne politične usmeritve za posamezna področja v pristojnosti države.³²

Na področju HNS pa **(1)** Vlada lahko v skladu s sklenjenimi mednarodnimi pogodbami zaradi obrambnih potreb.³³

1. dovoli uporabo zračnega prostora za prelete zrakoplovov zavezniških držav, vključno z oborožitvijo in izvidniško opremo;
2. dovoli tranzit vojaških enot zavezniških držav po zraku, kopnem in morju, praviloma na podlagi načela vzajemnosti, če z mednarodno pogodbo ni drugače določeno.

(2) V miru lahko vlada na predlog ministra prizna pripadnikom oboroženih sil drugih držav med njihovim bivanjem v Republiki Sloveniji enak status, kot ga priznava na podlagi mednarodnih pogodb pripadnikom oboroženih sil zavezniških držav, če ne ogrožajo varnosti Republike Slovenije.

(3) Vlada na predlog ministra odloča o namestitvi enot oboroženih sil držav, s katerimi je država v zavezništvu na podlagi mednarodnih pogodb.

(4) Vlada na predlog ministra lahko določi naloge in postopke za izvajanje nadzora zračnega prostora, vključno z zrakoplovi oboroženih sil zavezniških držav.

³¹ Taktika-taktična raven: teorija in praksa pripravljanja in izvajanja operacij na kopnem, v morju in zraku. Išče kombinacije in uresničuje cilje, ki jih postavi operatika (ibidem).

³² Vlada RS: Pristojnosti: Temeljna zakonodaja: Predstavitev vlade (<http://www.gov.si/vrs/?gr1=prvVld&gr2=tmlZkn&gr3=&gr4=&id=&lng=slo>).

³³ Ur.l. RS, ZObr – UPB1 – Obveznosti iz mednarodnih pogodb: člen 84a (<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2004103&stevilka=4405>).

5.1.2 Vladne službe

Za organizacijsko, strokovno in drugo pomoč pri delovanju vlade in usklajevanju dela ministrstev Vlada ustanavlja vladne službe. Predsednik vlade lahko za te naloge pooblasti tudi resorno ministrstvo. Vladno službo vodi minister brez resorja, državni sekretar ali direktor, ki je odgovoren predsedniku vlade, ministru ali generalnemu sekretarju vlade. V Sloveniji imamo veliko število vladnih služb in različnih uradov, omenim jih le nekaj:

- ✓ Služba vlade za zakonodajo,
- ✓ Služba vlade za evropske zadeve,
- ✓ Služba vlade za Lokalno samoupravo in regionalno politiko,
- ✓ Urad vlade za informiranje,
- ✓ Urad za enake možnosti,
- ✓ Urad za verske skupnosti,
- ✓ Urad za narodnost in ostali.

Določeni pomagajo Vladi tudi na področju HNS.

Pri pristojnostih in nalogah HNS pa sodeluje tudi Ministrstvo za zunanje zadeve, gospodarstvo, promet, finance, zdravje, kmetijstvo in prehrano, okolje in prostor, notranje zadeve, kulturo, delo, družino in socialne zadeve, pravosodje; Agencija za telekomunikacije...³⁴

V okviru HNS in na njenih ravneh delovanja delujejo poleg naštetih, ki imajo določene pristojnosti za izvajanje HNS še Minister za obrambo; GŠSV; PSSV; Organizacijska enota MORS, pristojna za civilno obrambo, pravne zadeve, mednarodno sodelovanje, informatiko in komunikacije, vojaške zadeve, logistiko, finančne zadeve, splošne zadeve; Obveščevalno varnostna služba, Uprava RS za Zaščito in Reševanje (ZiR). Pridruži se jim še Poveljstvo za podporo (PP); Vojaško teritorialna poveljstva (VTP) in Uprava za obrambo.³⁵

³⁴ Podrobneje: Vlada Republike Slovenije: Vladne službe, <http://www.gov.si/vrs/index.php?vie=cnt&gr1=vldSlz>.

³⁵ Podrobneje Pipenbafer, 2006: 58.

Z naštevanjem sem želela pokazati tudi na pomembnost celotne podpore države gostiteljice, ki pokriva skoraj celotno področje vojaškega in civilnega delovanja v naši državi in izven nje. SV pomaga pri zagotavljanju HNS, skupaj z njimi uporablja civilne zmogljivosti, s tem se lažje razporeja in določa nosilce HNS, pri tem pa se izboljša ter usklajuje njihovo sodelovanje.

Širše področje HNS, na primer v Evropski skupnosti, poteka na začetni stopnji razvoja. Počasi pa slednja v celoti prevzema Natove postopke z obravnavanega področja, zato se podpora lahko uporablja tudi pri načrtovanju in izvajanju operacij, ki potekajo pod okriljem Evropske skupnosti. HNS obsega sodelovanje tako na civilnem kot tudi na vojaškem področju. Področji se dopolnjujeta in ustvarjata okvir za izvajanje učinkovite operacije ali vaje.

5.2 Države pošiljateljice

Republika Slovenija lahko kot pošiljateljica nastopi v operacijah v podporo miru in drugih operacijah ali vajah kriznega odzivanja. V tem primeru pa je država gostiteljica, ki organizira izvajanje HNS na področju RS. Pošiljateljice so lahko tudi države, ki niso članice NATA, le s to razliko, da se za zagotavljanje HNS področje ureja s posebnimi dogovori in sporazumi.

Pošiljateljice morajo skladno z Natovimi dokumenti sodelovati pri začetnih pogovorih o potrebi HNS, nadaljnjih pripravah tehničnih in skupnih izvedbenih dogovorov. So tudi tiste, ki opredelijo potrebo po HNS ter potrdijo pristop k memorandumu. Na naše področje so povabljene, zato si ogledajo lokacije razmestitve sil. Po ogledu morajo redno poročati Nato poveljstvu lahko pa tudi izdajajo pooblastila določenim nacionalnim predstavnikom za podpisovanje dogovorov. Pomembno vlogo imajo tudi pri delu Zavezniškega usmerjevalnega odbora saj pomagajo pri usklajevanju in organiziranju HNS.³⁶

³⁶ Podrobneje (Pipenbaher, 2006: 16-17).

5.2.1 Vloga NATA

NATO je tako danes aktivni dejavnik, ki si prizadeva za varnost v okolici in izven, ter s tem povečuje svoj vpliv na politiko držav v okolici in izven. Prizadevanje za varnost pa se kaže tudi v različnih operacijah ali vajah s področja varnosti in obrambe, katere je in jih še danes vodi NATO. Države se aktivno vključujejo v načrtovanja in izvajanja operacij lahko v podporo miru kot v odzivanjih na krize. To niso samo države članice ampak tudi nečlanice.

Skozi zgodovino je NATO oblikoval skupne NATO mehanizme. Z njimi se usklajuje načrtovanje in opravljanje skupnih in individualnih nalog na področju operacij in vaj, pri katerih se pokaže tudi izvajanje HNS. Na tem so ključni akterji NATO poveljstva in ostali organi področja HNS. Poveljstva poročajo o sporazumih, dogovorih in načrtih za izvajanje HNS pristojnim Natovim poveljnikom. Tako imajo le-ti stalen pogled nad zagotavljanjem HNS, kar je temeljno za nadaljnje dejavnosti na ravneh načrtovanja omenjenih operacij.³⁷

NATO poveljstva se delijo na strateško in regionalno poveljstvo:

A. Strateško poveljstvo oz. strateški poveljnik³⁸ skladno z Natovimi dokumenti: ³⁹

- povabi države pošiljateljice SN(s), naj pristopijo k memorandumu o dogovoru (MoU);
- kolikor je mogoče zagotavlja, da podporni dokumenti določajo vrsto, količino in kakovost potrebne podpore, ali čim prej zagotovi dodatne informacije, ki so nujne za načrtovanje podpore države gostiteljice;
- pravočasno obvesti državo gostiteljico o vseh spremenjenih okoliščinah in predlaga spremembe podpornih dokumentov;
- opredeli in določi prednostne naloge pri izvajanju podpore države gostiteljice in odobri cenitev skupnih stroškov;
- zagotovi uskladitev zahtev, ki si nasprotujejo, in pomaga pri reševanju finančnih vprašanj med državo gostiteljico in državami pošiljateljicami SN(s);

³⁷ Podrobneje (Pipenbaher, 2006: 14).

³⁸ Strateški poveljnik (Strategic Commander – SC) je vrhovni zavezniški poveljnik za Atlantik (SACLANT) in vrhovni zavezniški poveljnik za Evropo (SACEUR).

³⁹ Pipenbaher 2006: 14-15.

- zagotavlja finančno povračilo državi gostiteljici za dogovorjeno podporo, če se ta izplačuje iz skupnih denarnih sredstev;
- določi osebje in druge zahteve za delovanje po načrtu večnacionalne logistične podpore.

B. Regionalno poveljstvo:

- usmerja načrtovanje podpore države gostiteljice (HNS) pod ravnijsko memorandum o dogovoru (MoU);
- soprodseduje Zavezniškemu (združenemu) usmerjevalnemu odboru za podporo države gostiteljice (JHNSSC), če se ustanovi;
- usklajuje preglede lokacij (mest razmestitve);
- spremlja oblikovanje in izvajanje skupnih izvedbenih dogovorov JIA(s);
- skladno z dogovori skrbi za pregledovanje finančnih podatkov, ki so nujni za vračilo davka na dodano vrednost za stroške, ki so nastali med razmestitvijo sil držav pošiljateljic SN(s), če ga te za to pooblastijo.

Na področju HNS sta poleg Skupnega usmerjevalnega odbora, ki sem ga že omenila, pomembna še Mednarodni združeni logistični center (Multinational Joint Logistic Centre-MJLC), ki poleg vzdrževanja pregleda in podpore nad logističnimi dejavnostmi ustanovi celico za usklajevanje HNS (Host Nation Support Coordination Cell-HNSCC) za reševanje vprašanj HNS med operacijo oziroma vajo. Slednja pomaga pri reševanju vprašanj, ki se pojavijo med državo pošiljateljico ali gostiteljico ali poveljstvu NATA, nadzoruje sklepanje pogodb in nakupe med njimi, sodeluje z njimi in spremlja uresničevanje določb skupnih izvedbenih dogovorov.⁴⁰

Nisem omenjala vseh, najpomembnejše pa sem že predstavila v faznem postopku HNS.

Celoten tok informacij se spremeni v postopek, kjer se začnejo priprave na prihod tujih sil na naše ozemlje. Preden dejansko stopijo na naše področje je NATO uveljavil faze sporazumevanja, ki sem jih že nakazala v prejšnjih poglavjih. Faze ponovno predstavljajo komuniciranje med državo pošiljateljico in gostiteljico, kjer pa ključno vlogo odigrata obe. Poleg dokumentov so potrebne tudi informacije, ki si

jih državi izmenjujeta ter s tem še bolje izkoristita čas, ki jima je namenjen za pripravo. Ko so vsi dokumenti pripravljene, sprejeti in podpisani, se začne izvajanje HNS na terenu.

⁴⁰ Podrobneje Pipenbahr, 2006: 14-15, 67-69.

6 IZVAJANJE HNS

Izvajanje HNS podrobneje opisuje Zakon o ratifikaciji memoranduma o soglasju med MORS in Vrhovnim poveljstvom zavezniških sil za Evropo. HNS se začne ob prvem vstopu osebja ali opreme sil udeležencev na ozemlje RS in traja do odhoda zadnjih delov ali sil udeležencev iz Slovenije. Izvaja se izrecno v skladu s pravilniki.

Z začetkom vojaške vaje ali operacije gostiteljica pooblasti sile udeležencev za premike do območij, namenjenih za njihove operacije, v najkrajšem času, ki ga dopuščajo okoliščine. Slovenska vlada izvede vse ukrepe, ki so nujni, da se omogoči gibanje osebja, vozil, opreme in zalog od vstopnih točk do območij operacij, vključno z uporabo slovenskih državnih zračnih poti, slovenskih državnih železnic in slovenskih državnih cest s strani sil udeležencev. V skladu z dokumenti daje silam udeležencev v uporabo vsa pristanišča in letališča, za katera je bil sklenjen dogovor pred začetkom vojaške vaje in so nujna za zagotovitev hitrega vkrcanja in izkrcanja njihovega osebja in opreme, vključno z uvozom in izvozom opreme.

Udeleženci in RS potrjujejo, da je za zagotovitev zaščite sil udeležencev in njihove opreme odgovorna RS ter potrjujejo, da imajo sile udeležencev izvirno pravico do uporabe sile v samoobrambi. RS pa tudi potrjuje, da bo osebju vseh udeležencev zagotovila položaj, pravice, ugodnosti, imunitete in privilegije, ki so določeni za osebje držav podpisnic in si prizadeva, da vsem udeležencem zagotovi pravice, privilegije in ugodnosti. Osebje udeležencev mora spoštovati slovensko kazensko in civilno zakonodajo. Udeleženci svoje operacije izvajajo v skladu s poveljem za delovanje na vaji. Pošiljateljica povrne gostiteljici vse stroške dobav, ki jih je zahtevala država pošiljateljica, razen dobav, ki so bile opravljene brez stroškov ali na podlagi posojila. Vsa oprema, posojena pošiljateljici, se vrne pred odhodom iz Slovenije. Posojena oprema se uporablja skrbno in se vrne gostiteljici v stanju, v kakršnem je bila ob sprejemu, z izjemo obrabe, ki se pojavi ob običajni uporabi. Kadar se pojavijo nesoglasja glede razlage in/ali izvajanja tega mednarodnega

sporazuma, se udeleženci takoj medsebojno posvetujejo z namenom rešitve spora s prijateljskim dogovorom in brez uporabe zunanje jurisdikcije⁴¹.

Računi, izstavljeni za podporo, ki jo po pogodbi zagotavljajo civilne osebe in/ali vladni viri gostiteljice, se vročijo častniku pošiljateljice odgovornemu za dobave, ali pa predstavniku. Račune plača pošiljateljica v tridesetih dneh od prejema računa. Plačila so v slovenskih tolarjih, razen če ni s pogodbo drugače določeno. HNS iz vojaških virov, vključno s transportom, storitvami, infrastrukturami in nepremičninami, je za pošiljateljico brezplačna, razen če ni drugače določeno. Poveljstvo pošiljateljice in elementi nacionalne podpore lahko v Sloveniji odprejo bančni račun v skladu s slovensko zakonodajo o deviznem poslovanju. Za zaščito sil gostiteljice v Sloveniji pred civilnimi nemiri in podobnimi incidenti je odgovorna slovenska vlada. Slovenska policija se uporablja za zadrževanje ali odvracanje napada. Gostiteljica priznava, da ima vsak pripadnik sile enake zakonske pravice kot slovenski državljani v smislu dovoljenja za pridržanje vsake osebe, ki stori prekršek v zvezi z osebjem ali lastnino sile, pod pogojem, da so te osebe v najkrajšem možnem času izročene ustreznim slovenskim oblastem. Pridržane osebe se takoj izročijo slovenskim oblastem.⁴²

V primeru, da tuji vojaki storijo kaznivo dejanje na našem območju, pa to opredeljuje Sporazum med pogodbenicami Severnoatlantskega pakta glede statusa njihovih sil, sklenjen v Londonu, 19.06.1951 (v nadaljevanju NATO SOFA). NATO SOFA v VII. členu vsebuje določila glede izvzetja jurisdikcije, tako kazenske kot civilne, nad pripadniki mednarodnih vojaških sil ali njihovega civilnega dela. Tako imajo vojaški organi pošiljateljice pravico uveljaviti v gostiteljici vso kazensko in disciplinsko jurisdikcijo, ki jim jo nalaga zakon pošiljateljice, nad vsemi osebami, za katere velja vojaški zakon pošiljateljice. Hkrati pa prvi odstavek VII. člena NATO SOFA tudi določa, da velja jurisdikcija organov gostiteljice za pripadnike sil ali civilnega dela in njihove vzdrževane družinske člane v zvezi s kaznivimi dejanji, ki so storjena na ozemlju gostiteljice in so kazniva po zakonu gostiteljice (v konkretnem primeru Republike Slovenije). V drugem odstavku VII. člena NATO SOFA je določena

⁴¹ Jurisdikcija: pravica in dolžnost odločati o zadevah na določenem področju (SSKJ).

⁴² Podrobneje Zakon o ratifikaciji memoranduma o soglasju med MORS in Vrhovnim poveljstvom zavezniških sil za Evropo glede zagotavljanja logistične podpore državne gostiteljice v podporo vojaški vaji "Cooperative adventure Exchange 98" (http://www2.gov.si/zak/Zak_vel.nsf/0/c12563a400338836c12566c80046ffc0?OpenDocument).

pravica do uveljavljanja izključne jurisdikcije pošiljateljice in gostiteljice. Tako imajo vojaški organi pošiljateljice pravico uveljavljati izključno jurisdikcijo nad osebami, za katere velja vojaški zakon pošiljateljice, v zvezi s kaznivimi dejanji, povezanimi z njeno varnostjo, ki so kazniva po zakonu pošiljateljice in ne po zakonu gostiteljice. Organi gostiteljice pa imajo pravico uveljavljati izključno jurisdikcijo nad pripadniki sil ali civilnega dela in njihovimi vzdrževanimi družinskimi člani glede kaznivih dejanj, vključno s kaznivimi dejanji, povezanimi z varnostjo države, ki so kazniva po njenem zakonu in ne po zakonu pošiljateljice. Kazniva dejanja zoper varnost države vključujejo tudi veleizdajo, sabotažo, vohunstvo ali kršitev kateregakoli zakona v zvezi z uradnimi tajnostmi te države ali tajnostmi v zvezi obrambo države. V kolikor na podlagi navedenih pravil pride do kolizije⁴³ jurisdikcij, tretji odstavek VII. člena NATO SOFA določa, da imajo vojaški organi pošiljateljice prednostno pravico uveljavljanja jurisdikcije nad pripadnikom sil ali civilnega dela v zvezi z naslednjimi kaznivimi dejanji: zoper lastnino ali varnost pošiljateljice, zoper lastnino ali osebo drugega pripadnika sile ali civilnega dela te države ali vzdrževanega družinskega člana ter kaznivimi dejanji, ki izhajajo iz kakršnekoli storitve ali opustitve pri opravljanju uradne dolžnosti. V primeru vseh drugih kaznivih dejanj imajo organi gostiteljice prednostno pravico pri uveljavljanju jurisdikcije. V skladu z določbo 141. člena Zakona o kazenskem postopku se glede izključitve kazenskega pregona za osebe, ki uživajo v RS imunitetno pravico po mednarodnem pravu, uporabljajo določbe ratificiranih in objavljenih mednarodnih pogodb. V primeru pripadnikov NATO sil veljajo določbe zgoraj navedenih sporazumov.⁴⁴

6.1 Transport sil

Prihod sil mora biti vnaprej najavljen. Najava mora vsebovati podatke o mejnem prehodu, času vstopa in izstopa, številu vozil in osebja v konvoju, osnovne splošne podatke o tovoru in namenu potovanja. Pripadniki sil države pošiljateljice morajo imeti osebne dokumente, izdane skladno s Sporazumom o statusu sil (SOFA).

⁴³ Kolizija: nasprotje, navzkrižje (SSKJ).

⁴⁴ Ministrstvo za zunanje zadeve (zadnja sprememba: avgust 2004) <http://nato.gov.si/slo/faq/question/236-57/>.

Oborožitev se zunaj območja vojaških objektov ne sme nositi, razen če so osebe napotene ali so v tranzitu na območje vaj. V operacijah po 5. členu Washingtonske pogodbe te omejitve ne veljajo.⁴⁵

Premiki in transport so področje, ki ga v okviru Nata urejajo posebni politika, doktrine in postopki, ki izhajajo iz Natovega koncepta premikov in transporta (MC 336/1 – Movement and Transportation Concept for Nato) (Pipenbaher, 2006: 86).

Glavni nosilci zagotavljanja HNS imajo tudi nalogo oziroma redno dejavnost zagotavljanja in načrtovanja premikov in transporta silam pošiljateljicam, ki so lahko začasno nameščene na območju RS, v tranzitu, delujejo na našem ozemlju zaradi operacij oziroma vaj. S 1. decembrom 2005 se je začel kadrovsko popolnjevati Oddelek za HNS pri Poveljniškem centru SV, kjer ima osrednjo vlogo Skupina za nadzor in usklajevanje vojaških premikov, ki organizira transport in premike pošiljateljic v okviru sodelovanja s pristojnimi službami določenih ministrstev. Sodeluje tudi z NATO strukturami in izvajalci s področja prometa s katerimi usklajuje načrt transporta in premikov ter obvešča pristojne organe v sestavi, pristojna ministrstva, organizacijsko enoto MORS, pristojno za civilno obrambo, Obveščevalno varnostno službo. V primeru manjših in srednje velikih vaj ter operacij Oddelek HNS v Poveljniškem centru Slovenske vojske pridobi ustrezna dovoljenja in soglasja od pristojnega ministrstva, kadar gre za državno prometno infrastrukturo (državne ceste), oziroma pristojne lokalne skupnosti, kadar gre za lokalno cestno infrastrukturo.

Oddelek HNS se o premikih in transportih dogovarja s Slovenskimi železnicami, Aerodromom Ljubljana in Luko Koper. Če je potrebno pa tudi z letališčem Maribor in drugimi izvajalci, o vseh dogovorjenih pa mora obvestiti pristojne organizacijske enote Ministrstva za promet in organizacijsko enoto MORS, pristojno za civilno obrambo, ter Obveščevalno varnostno službo. Na podlagi izraženih potreb skupine za HNS v Poveljniškem centru Slovenske vojske ki je v državi odgovorna za načrtovanje in usklajevanje vojaških premikov in transporta, zagotovi pretvorbo

⁴⁵ Načrt HNS, 2003:17.

civilnih podatkov o prometni infrastrukturi v vojaške (primerljive z merili NATA) ter v sodelovanju z organizacijsko enoto MORS, njihov vnos v zavezniški sistem za razvoj in premike (Allied Deployment and Movement System – ADAMS) ter druge informacijske baze logističnih podatkov.⁴⁶

6.1.1 Zračni promet

Slovenija ima kljub svoji majhnosti precej razvito letališko infrastrukturo. Poleg ljubljanskega in mariborskega letališča, ki oskrbujeta večino potniških in tovornih letal, je portoroško letališče povečalo svoje zmogljivosti za oskrbo letal manjših zmogljivosti, za vojaške dejavnosti ga pa ne uporabljajo veliko. Tudi veliko drugih manjših in športnih letališč ponuja možnosti za raznovrsten razvoj. Poleg navedenih je vse bolj pomembno edino slovensko vojaško letališče v Cerkljah ob Krki (Konda, 2006: 28). Slednje bo po letu 2007 usposobljeno tudi za izvajanje HNS, do takrat pa je prihod sil po zraku načrtovan preko letališča Ljubljana.

Ministrstvo za zunanje zadeve (MZZ) izda dovoljenje za prelet, odlet in prilet tujih zrakoplovov. Zahtevo po dovoljenju izrazi PSSV ter pošiljateljica. MZZ obvesti MORS in Upravo RS za civilno letalstvo o prihodu sil pošiljateljice, ki svoj prihod najavi Oddelku HNS pri Poveljniškem centru SV, ki najavo posreduje Obveščevalno varnostni službi, ki pripravi dovoljenja za začasni uvoz orožja, streliva in vojaške opreme. Če navedeno dovoljenje ni potrebno, pa Obveščevalno varnostna služba o prihodu sil pošiljateljice le obvesti Oddelek HNS, Carinsko upravo Republike Slovenije, Generalno policijsko upravo, Ministrstvo za zunanje zadeve in Ministrstvo za promet.⁴⁷

Vprašanje prenosa vojaške tehnologije predstavlja šibko točko čezatlantskih odnosov že od petdesetih let prejšnjega stoletja. Zaradi naraščajoče pomembnosti izdelkov, ki nimajo le vojaške uporabnosti, mednarodne koncentracije obrambne industrije in sodobnih razvojnih ter proizvodnih metod, ki povečujejo obseg "neotipljivih"

⁴⁶ Podrobneje (Pipenbafer, 2006:86-91).

⁴⁷ Podrobneje Pipenbafer, 2006: 90.

prenosov vojaške tehnologije, je z leti iskanje učinkovite rešitve vprašanja prenosa vojaške tehnologije postajalo vse nujnejše in zahtevnejše (Kopač, 2005: 26).

Maja 2005 so se na letališču Cerklje sestali predstavniki MORS in župani občin Brežice, Krškega ter njihovi sodelavci. Predstavili so predvsem prostorske in razvojne načrte prenove, med katerimi so obnovitev letališke infrastrukture, posodobitev letališke steze, manevrskih površin in namestitvenih objektov, gradnja hangarjev, tehničnih delavnic in letališkega stolpa ter postavitve navigacijskih naprav. Predstavniki MO so pojasnili, da si z lastnimi sredstvi tako sodobne prenove ne bi mogli privoščiti in pričakujejo, da bo obnovo precej sofinanciral NATO.⁴⁸ Julija 2005 je bila podpisana tudi pogodba in načrt o medsebojnem sodelovanju Slovenske vojske (SV) s civilnimi organizacijami, zvezami in društvi, pomembnimi za obrambni sistem RS.⁴⁹

6.1.2 Železniški promet

Prihod po železnici je lahko lažji in zelo hitro opravljen, vse pa je odvisno od tovora na vlakih. Z železnico poteka transport z manj zadrževanja in posledično tudi stroškov, kar potrjuje mojo hipotezo o podpori HNS, ki naj bi zmanjšala določene stroške dobav in prevoza. Prihod sil po železnici v Sloveniji se načrtuje preko naslednjih železniških mejnih prehodov: Sežana, Jesenice Maribor, Hodoš, Središče ob Dravi, Dobova in Ilirska Bistrica. Prihod po železnici uskladi Oddelek HNS, prehod na operativni ravni pa se uskladi med železniškimi upravami sosednjih držav in Slovenskimi železnicami. Postopek najave in priprav dovoljenja za začasni uvoz orožja, streliva in vojaške opreme je enak kot pri zračnem prometu.⁵⁰

Na slovenskih železnicah imajo veliko izkušenj, saj so pripeljali več kot 1000 vlakov, naloženih z vojaškim tovorom iz različnih držav, največkrat pa je tovor po slovenskih železnicah prepeljala ameriška vojska. Začetki so bili precej zahtevni, predvsem zaradi različnih zakonodaj držav, vendar so zdaj s predstavništvu železnic v državah v tujini podpisane mednarodne konvencije o sodelovanju. Z vojaškimi

⁴⁸ Glej Slovenska vojska (2005) Za nadgradnjo letališča Cerklje državni lokacijski načrt, 6.

⁴⁹ Glej Slovenska vojska (2005) Opredeljeno sodelovanje SV z Letalsko zvezo Slovenije, 4.

⁵⁰ Podrobneje (Pipenbaher 2006: 91).

prevozi so se začeli ukvarjati, ko se je pojavila kriza v Bosni in Hercegovini, zdaj pa potekajo prevozi čez Slovenijo v Albanijo, Afganistan, Irak in drugam. Sodelujejo pri prevozih na mirovne in humanitarne operacije ter vaje. Vsi postopki ob prevozih so načrtovani. Če so to mednarodni prevozi, za katera vojaški atašeji držav urejajo tranzitna diplomatska dovoljenja, dobijo vse podatke in pripravijo načrt prevoza v sodelovanju z vsemi železniškimi odpravami, ki so na tej poti.⁵¹

Državna vaja Vlak 2005,⁵² ki je potekala od 13. do 15. oktobra v Mariboru, je prikazala sistem organizacije, ukrepanja in reševanja ob nesreči z vlakom. Seveda se nesreče dogajajo neprestano ne glede na sredstvo prevoza in, ker se lahko tudi pri zagotavljanju transporta HNS pripeti trčenje ali požar vlaka, se moramo zavedati, da se operacije in vaje včasih lahko zaključijo tudi nesrečno in pozitivne strani železnice se lahko hitro spreobrnejo v negativne.

6.1.3 Cestni promet

Prihod sil po cestah se načrtuje preko naslednjih mejnih prehodov: Fernetiči, Karavanke, Šentilj, Dolga vas, Jelšane, Obrežje in Gruškovje, samo izjemoma pa tudi preko drugih cestnih mejnih prehodov. Dovoljenje za izredne prevoze izdaja Direkcija Republike Slovenije za ceste. O izrednem prevozu mora njegov naročnik ali izvajalec obvestiti Ministrstvo za zunanje zadeve najmanj pet delovnih dni pred začetkom izrednega prevoza. Obvestilo mora vsebovati podatke o naročniku in izvajalcu izrednega prevoza, o vozilu ali vozilih obrambnih sil drugih držav, s katerimi bo izredni prevoz opravljen. Ministrstvo za zunanje zadeve o izrednem prevozu takoj obvesti Oddelek HNS, ki organizira spremstvo izrednega prevoza z vojaško policijo, ter Direkcijo Republike Slovenije za ceste, ki skladno z določbami pravilnika potrdi sposobnost tranzitne smeri za prevzem izrednega prevoza.⁵³

Sposobnost tranzitne smeri za prevzem izrednega prevoza potrdi Direkcija RS za ceste. Prihod se spet najavi pri Oddelku HNS, ki posreduje najavo Obveščevalno

⁵¹ Podrobneje (Jarm, Pišlar 2006: 21).

⁵² Več o vaji, Vlak 2005, revija Slovenska vojska, oktober 2005, str.13.

⁵³ Podrobneje (Pipenbaher, 2006: 90).

varnostni službi, ki pripravi vsa potrebna dovoljenja. Če dovoljenje ni potrebno, je postopek enak kot pri zgornjih dveh.

6.1.4 Pomorski promet

Slovenska vojska bo zagotovila osnovno pomorsko infrastrukturo za delovanje lastnih pomorskih zmogljivosti. Osnovni cilji bo zagotovitev ustrezne namestitve in oskrbe pomorskih sil, zagotovitev izvajanja namenskih nalog vojske na morju ter zagotovitev podpore države gostiteljice. Za potrebe delovanja zavezništva bodo uporabljene kapacitete pristanišča Koper.⁵⁴

Tudi tukaj prihod pomorskih sil uskladi Oddelek HNS, ki mora pred tem pridobiti potrebno mnenje Ministrstva za promet. Obveščevalno varnostna služba v okviru MORS prejme potrebe poveljnika operacije oziroma pošiljateljic ter izda dovoljenje za vplutje ladij. Obveščevalno varnostna služba nato pošlje dovoljenja Oddelku HNS in dokler se ne uskladijo procesi znotraj RS tudi Upravi RS za pomorstvo in Luki Koper, Ministrstvu za promet in zunanje zadeve. V primeru zadržkov določenih ladij v vodah dlje kot je bilo dogovorjeno pošlje Ministrstvo za promet v 24 urah MORS-u mnenje o zadržkih in določi kontaktno osebo (častnika za zvezo) v Upravi RS za pomorstvo (Koper). V primeru, da ladja tovari jedrsko orožje in je v notranjih vodah dlje kot deset dni, je potreben sklep Vlade RS.⁵⁵

Ne glede na vrsto transportnega sredstva morajo biti v najavi navedeni podatki o živih živalih (službeni konji, službeni psi), ki morajo imeti, ne glede na vrsto, mednarodna veterinarska spričevala. Za bivanje živali, ki je daljše od enega meseca, mora pošiljateljica pridobiti odločbo za uvoz živih živali, ki jo izda Veterinarska uprava Republike Slovenije. Pri izvajanju nadzora nad ustreznostjo objektov za namestitve, oskrbo in uporabo živali, sodeluje veterinarska služba, ki deluje v okviru Vojaške zdravstvene službe Slovenske vojske.

Uvoz živil rastlinskega izvora, ki jih, ne glede na vrsto transportnega sredstva, uvaža pošiljateljica in so namenjena prehrani pripadnikov sile, morata pri sprostitvi v prost

⁵⁴Podrobneje Zakon o ratifikaciji memoranduma o soglasju med MORS in Vrhovnim poveljstvom zavezniških sil za Evropo glede zagotavljanja logistične podpore državne gostiteljice v podporo vojaški vaji "Cooperative adventure Exchange 98"

⁵⁵ Povzela po (Pipenbaher 2006: 92).

promet dovoliti zdravstveni inšpektor in inšpektor za kontrolo kakovosti kmetijskih pridelkov in živil.⁵⁶

6.2 Obrazci premikov sil pošiljateljic

Pri transportu in premikih sil pošiljateljic (NATA), se uporabljajo različni obrazci, ki sem jih dodala v prilogah. Pri nadzoru in usklajevanju vojaških premikov, opredeljujejo dokumente politika in doktrina NATA in nacionalni dokumenti. Slednji omogočajo:⁵⁷

- ❑ prejem prošnje, obvestila ali načrta vojaškega premika;
- ❑ načrtovanje nadzora vojaških premikov, pridobivanje dovoljenj za vojaške premike;
- ❑ posredovanje dovoljenj in informacij o vojaških premikih;
- ❑ usklajevanje vojaških premikov;
- ❑ nadzor vojaških premikov;
- ❑ sodelovanje s pristojnimi subjekti v RS in zunaj nje;
- ❑ poročanje o vojaških premikih
- ❑ pripravo analiz o vojaških premikih.

Vsi dokumenti so razvrščeni v štiri glavne skupine:

- za **ljude** se uporablja Natov ukaz za potovanje (Nato travel order – NTO);
- za **carinske formalnosti** se uporabljata obrazca Form 302 in Carinska deklaracija;
- za **vozila** se uporablja obrazec Triptik;
- za **najavo in odobritev premikov** se uporabljajo Zahteva za premik (request form for entry), Prošnja za premik (Road movement Bid) in Odobritev premika (Road Movement Credit).

Učinkovito in pravočasno premikanje sil je predpogoj za vse vojaške operacije. Zagotavljanje strateške mobilnosti čet in materialnih sredstev z uporabo ustreznihдвиžnih in transportnih naprav, ustrezne opreme in infrastrukture predstavlja običajno veliko operativno zahtevo. Vključuje morebitno uporabo civilnih virov, lahko pa tudi

⁵⁶ Načrt HNS, 2003: 17-18.

namestitev, postavitv in premike večje količine materialnih sredstev in opreme. Načrtovanje in vrednotenje zmožnosti in zmogljivosti je tako lahko odločilno pri izpolnjevanju spreminjajočih se političnih in vojaških zahtev.⁵⁸

⁵⁷ Pipenbahr, 2006: 92-93.

⁵⁸ Nato priročnik, Ključne logistične funkcije, 2001, str. 175.

7 UREDITEV BIVANJA OSEBJU SIL POŠILJATELJIC

7.1 Nastanitev

V RS se nastanitev struktur NATA in sil pošiljateljic zagotavlja skladno z načrtom Vlade RS. Upošteva se načelo, da se nastanitev zagotavlja v okviru prostih zmogljivosti objektov SV najprej v vojašnicah Ankaran, Vipava, Novo mesto, Cerklje. Če navedene zmogljivosti ne zadostujejo, se sile nastanijo tudi v drugih vojašnicah in objektih, ki so v lasti države. Celotno evidenco namestitvenih zmogljivosti vojaških zmogljivosti vodi Oddelek HNS, evidenco civilnih pa vodijo po predhodni uskladitvi s pristojnimi ministrstvi organizacijska enota MORS, pristojna za civilno obrambo in priprave za obrambo.⁵⁹

V vojni se bodo pri uporabi navedenih civilnih zmogljivosti neposredno upoštevala določila Ženevskih konvencij. V miru pa se lahko za izvajanje vadbenih aktivnosti, v dogovoru z lastniki in upravljavci objektov, ki jih sicer po navedenih konvencijah ni mogoče uporabljati za vojaške namene, dovoli uporaba izjemoma in za določen čas, skladno s predpisi s področja urejanja prostora in graditve ter varstva okolja in ohranjanja narave. Pri vračanju civilnih objektov in zemljišč se upošteva slovenska civilna zakonodaja, ki predvideva vrnitev v prejšnje stanje in poravnava dejanskih stroškov uporabe objektov in zemljišč (najemnina, voda, elektrika, telefon, komunala, ogrevanje itn.). Civilni objekti in zemljišča se praviloma vrnejo ob prisotnosti komisije, ki je sodelovala pri prevzemu objekta in zemljišča. Komisija za oceno škode, v katero se, skladno z memorandumom o dogovoru (MoU) ali s tehničnim dogovorom (TA), določi tudi predstavnik NATA oziroma države pošiljateljice, odloča o višini škode. Višina škode se določi v dogovoru z lastnikom objekta in zemljišča,⁶⁰ če gre za škodo na objektih in zemljiščih, ki so v lasti civilnopravnih subjektov, če pa dogovor ni mogoč, se določi arbiter.⁶¹ Poleg

⁵⁹ Podrobneje (Pipenbahr, 2006: 89).

⁶⁰ SOFA 8. čl. 5. tč.

⁶¹ SOFA 8. čl.

nastanitve prostora z vodo potrebujejo vojaki še ostale materialne oskrbe (Pipenbaher, 2006: 112).

7.2 Zdravstvo

Zagotovitev zdravstvene oskrbe se za strukture NATA in sile držav pošiljateljic v okviru HNS zagotavlja praviloma po enakih načelih in na enak način kot za SV. Dejansko izvedbo uskladita Ministrstvo za zdravje in Ministrstvo za obrambo. Vojaška zdravstvena služba Slovenske vojske opravlja dejavnost v štirih vojašničnih ambulantah. V vsaki ambulanti je za nego poškodovanih in obolelih pripadnikov tujih sil na voljo 10 postelj. V sestavi Vojaške zdravstvene službe sta tudi ROLE-1⁶² in ROLE-2⁶³, ki sta namenjena medicinski pomoči na terenu.⁶⁴ V Evropi je več podobnih mobilnih kirurških reševalnih centrov ROLE 2, ki jih imajo tudi nekatere članice NATA, in sicer Nemčija, Češka, Slovaška, Madžarska ter Poljska (Pišlar, 2005: 12).

Zdravstvena pomoč mora zagotoviti prvo pomoč, preventivne ukrepe zdravstvene pomoči in skrbeti za dopolnjevanje z medicinskimi potrebščinami. Prav tako skrbi za evakuacijo teže poškodovanih. Cilj vojaške zdravstvene službe je zmanjšanje posledic, ki jih imajo rane, poškodbe, nebojne poškodbe in bolezni. Za zdravstveno oskrbo poskrbijo zdravniki, zdravstveni tehniki, bolničarji in druge osebe, ki so končale ustrezno stopnjo usposabljanja iz osnovnega zdravstva (Unger, 2003: 24).

Koncept zdravstvene oskrbe v Slovenski vojski predvideva, da so bolniki s težjimi poškodbami in obolenji, za katere so nujni zahtevnejši posegi ter dolgotrajnejše zdravljenje in jih tudi v enoti ROLE-2 ne morejo oskrbeti, napoteni v stacionarne bolnišnice v zaledju ali ljubljanski klinični center (Bric, 2004: 16).

⁶² Prva raven zdravstvene oskrbe ROLE 1 na ravni bataljona zagotavlja prvo pomoč, triažo, oživljanje in stabilizacijo življenjskih funkcij. Osnovne sposobnosti role 1 obsegajo rutinski zdravniški pregled in oskrbo laže obolelih, poškodovanih in ranjenih oseb za takojšnjo vrnitev na dolžnost, premik ranjenih s kraja poškodbe in pripravo ranjenih za evakuacijo v role 2. Role 1 zagotavlja tudi oskrbo enot z ranjenimi kompleti (Unger, 2003:24).

⁶³ Role 2 je druga raven zdravstvene oskrbe in vsebuje poleg ROLE 1 dodatne elemente zdravstvene oskrbe, oskrbe z medicinskimi sredstvi ter kadri, in sicer: materialno oskrbo role 1, evakuacijo iz role 1,omejeno zmožnost namestitve poškodovanih oseb, večanje osebja role 1, vodenje evidence poškodovanih oseb, evakuacijo poškodovanih oseb v civilne zdravstvene ustanove, zdravljenje bojnega stresa s psihiatri (Unger, 2003:25).

⁶⁴ Podrobneje (Pipenbaher, 2006: 135).

Osnovna zdravstvena oskrba, ki jo zagotavlja Slovenska vojska s svojimi silami in sredstvi, in evakuacija z vojaškimi sredstvi, vključno s helikopterji, sta praviloma brezplačni. Če je potrebna pomoč za prevoz poškodovanega osebja v bolnišnico po izboru sil države pošiljateljice, prevzame država pošiljateljica odgovornost za povračilo vseh stroškov, ki bi nastali zaradi prevoza. Poleg tega država pošiljateljica plača ustreznim organom Republike Slovenije za nujno evakuacijo s civilnimi prevoznimi sredstvi in za zdravniško oskrbo svojega osebja v lokalnih civilnih objektih, razen v primerih, ko država pošiljateljica v okviru zdravstvenega zavarovanja uveljavlja določbe morebitnih mednarodnih ali dvostranskih sporazumov o zdravstvenem in socialnem zavarovanju za plačilo stroškov oskrbe v Republiki Sloveniji, ki vnaprej določajo brezplačno oskrbo (Pipenbaher, 2006: 135).

Dve glavni področji zdravstvene oskrbe sta operativna zdravstvena oskrba in preventivno zdravstveno varstvo. Slednje obsega zdravstveno inšpekcijo (nadzor bivalnih pogojev, vode, zbiranje epidemioloških podatkov, ukrepanje ob pojavu epidemij ali nalezljivih bolezni). Najpomembnejše področje dela je higiena živil, kjer se ugotavlja uporabnost in čistost, oporečnost ali neoporečnost živil živalskega izvora in pitne vode. Vojaška zdravstvena enota enkrat ali dvakrat na teden opravi nadzor v delilnicah hrane na terenu in kuhinjah v vojaških ustanovah.⁶⁵

Kot zanimivost lahko omenim nov sistem dostave hrane v Vadbenem centru na Pokljuki, ki so ga poskusno vpeljali konec leta 2005. Uporabljajo ga poleg SV tuji vojaki na usposabljanjih, vrhunski športniki in počitniški gostje. Gost ob prijavi v recepciji dobi magnetno kartico v katero se zapišejo ponujeni dnevni obroki, ki si jih je vojak ali civilna oseba izbrala. S tem je v jedilnicah še boljši nadzor, ker se s kartico osebe identificirajo in s tem olajšajo delo pri podatkih v enotni bazi podatkov. Sistem poleg tega omogoča tudi samodejen prenos podatkov počitniških gostov na počitniško in policijsko postajo. Tako imajo dobro zaščito informacij ob morebitni okvari, saj se podatki vsak dan shranjujejo na ločen trdi disk in ključ USB, zato jih je mogoče uporabljati tudi med okvaro sistema.⁶⁶

⁶⁵ Podrobneje (Šket, 2005: 12-14).

⁶⁶ Podrobneje (Pišlar, 2006: 21).

Na usposabljanjih pa se lahko pripeti kakšna nesreča ali smrtni primer lahko se pojavijo nalezljive bolezni ali epidemije. V primeru smrti pripadnika sile udeležencev je pred vrnitvijo trupla v domovino ali njegovo odstranitvijo, treba pridobiti dovoljenje organov gostiteljice. Kadar je treba opraviti obdukcijo, se gostiteljica trudi ugodno rešiti prošnjo pošiljateljice, da se njenemu medicinskemu osebju dovoli sodelovati pri postopku. Gostiteljica spoštuje navade in običaje pošiljateljice.⁶⁷

Ob pojavu nalezljivih bolezni ali epidemij, ki bi se zgodile v času, ko so tuje sile v RS, pa Ministrstvo za zdravje RS predpiše, uskladi in izvede omejitve v sodelovanju z Inštitutom za varovanje zdravja in območnimi zavodi za zdravstveno varstvo.⁶⁸

⁶⁷Podrobneje Zakon o ratifikaciji memoranduma o soglasju med MORS in Vrhovnim poveljstvom zavezniških sil za Evropo (http://www2.gov.si/zak/Zak_vel.nsf/0/c12563a400338836c12566c80046ffc0?OpenDocument).

⁶⁸ Načrt HNS, 2003: 17.

8 OKOLJE

Sodobna družba se danes vedno bolj neposredno srečuje s številnimi ekološkimi težavami. Večina jih je posledica hitrega in nebrzdanega gospodarskega razvoja, ki je in še vedno namenoma zanemarljivo negativne vplive na okolje ter si posredno znižuje stroške proizvodnje in zagotavlja večje dobičke. Kljub temu se je naravovarstvena osveščenost prebivalstva v drugi polovici 20. stol. bistveno povečala.⁶⁹

Ljudje se vse bolj zavedamo, da lahko preprečimo uničevanje okolja ter pripomoremo k zdravemu življenju v naravnem okolju. Še vedno pa v dokumentih NATA ostaja premalo definicij glede zaščite okolja. Tako sem pogrešala v NATO sporazumih člene, kjer bi dejansko pisalo, kdo krije stroške sanacije onesnaževanja okolja in podobno.

Zdravo in stabilno življenjsko okolje je nujen pogoj za zagotavljanje primerne stopnje splošne nacionalne varnosti. Življenjsko okolje z vso svojo vsestranskostjo in večplastnostjo odločilno vpliva na zagotavljanje različnih vidikov varnosti, tako globalne kot mednarodne, regionalne, nacionalne ter tudi individualne, saj oblikuje možnosti razvoja in opredeljuje odnose v mednarodni skupnosti, pa tudi v regiji in državi. Ob tem bistveno vpliva tudi na osebni razvoj posameznika in celotne družbe ter splošno socialno blaginjo. Na zagotavljanje varnosti vplivajo tako naravno okolje kot vsi posegi in dejavnosti človeka v okolju.⁷⁰

Ker pa je vojska dejavnik, ki tako v mirnem kot tudi v vojnem času posega v okolje z različnimi poskusi ali dejanskim orožjem, jo še vedno štejemo med vodilne dejavnike, ki obremenjujejo okolje. Zaščita okolja je iz leta v leto večja skrb in tema pogovorov v svetu. Menim, da države posvečajo premalo časa tej temi, ki je zares

⁶⁹ Prebilič: Vojska kot dejavnik obremenjevanja okolja, http://www.drustvo-dmrs.si/e_zbornik_drugi/Prispevki/49_Prebilic_Vladimir.pdf.

⁷⁰ MORS, Strateški pregled obrambe, 2004, str. 9.

pomembna za naš obstoj. Skrb za okolje povečujejo države s postavljanjem smernic posodabljanja in preiskovanja svoje politike in principov, vezanih z okoljem, medtem ko dejanska situacija na terenu pokaže nasprotno učinke.

27. junija 2003 je vojaški komite NATA potrdil dokument MC 469-NATO vojaški principi in politika glede zaščite okolja in slednji velja še danes. Namen dokumenta je osnovati NATO-politiko glede zaščite okolja. Njegova področja delovanja obsegajo pričakovane odgovornosti poveljnikov med pripravo in izvedbo vojaških dejavnosti. Vsi principi se nanašajo na NATO in ne-NATO države. Glavni cilj dokumenta je predvsem vključitev in pospešek področja zaščite okolja v NATO vodene dejavnosti, skladno s potrebami operacije.⁷¹

V času, ko so tuje sile v RS, se mora upoštevati okoljska zakonodaja države gostiteljice, če ni drugače določeno. S tem je vsaka država odgovorna za zaščito okolja. Dvomi se porajajo predvsem pri transportu sil, kjer lahko pride do onesnaževanja morja, kjer je lahko Luka Koper ogrožena, ali pri stroških škode, ki nastane ob kakšni operaciji. Pooblastila za predpis procesov in standardov za zaščito okolja ima NATO poveljnik, ki lahko sporazume tudi zavrne. Pri operacijah, ki se bodo zgodile v državi gostiteljici je potrebna predhodna izmenjava informacij, ki pomagajo že v samem začetku načrta HNS.

NATO poveljnik ima tudi nalogo sprotnega obveščanja javnosti države gostiteljice glede morebitnih poškodb okolja ter meritvah in ukrepov, ki se zaradi tega izvajajo. Pregledati morajo vse aktivnosti, ki bi lahko povzročile škodo na okolju in izvesti meritve tam, kjer je to primerno. V primeru, da je določeno območje preobčutljivo za določen tip operacije, se mora oborožene sile preusmeriti na druga območja. Zato ima gostiteljica nalogo, da poroča o stanju okolja Nato poveljniku. Tuje gostujoče države morajo za svoje sile izvajati primerno okoljevarstveno usposabljanje pred odhodom v gostiteljico. Zato bi v primeru operacije RS morala preskrbeti razpoložljive strokovne podlage in informacijske vire ter obveščati NATO poveljnika in gostujoče države v zvezi z okoljevarstvenimi predpisi in standardi, ki veljajo za našo državo. Bolj je država pri tem učinkovita, manjša je nevarnost uničevanja okolja. Najbolj je pomembna komunikacija med državo gostiteljico in pošiljateljico

⁷¹ Podrobneje MC 469 NATO vojaški principi in politika glede zaščite okolja.

ter sodelovanje pri prilagajanju svojih konceptov, doktrin, direktiv in postopkov (ibidem).

V primeru operacij ali vaj na področju Slovenije morajo pošiljateljice spoštovati, poleg zgoraj omenjenega dokumenta, tudi nacionalne predpise s področja prostora, vode, ohranjanja narave in podobno. Kot je omenil gospod Klemenčič z Ministrstva za okolje, prostor in energijo RS morajo skupaj z ostalimi ministrstvi najpozneje 30 dni pred načrtovano operacijo ali vajo HNS preko MORS seznaniti pristojnega poveljnika Nata z omejitvami, ki veljajo na naštetih področjih. Informacije o različnih področjih so zapisane v katalogih omejitev posameznih ministrstev, v katerih so razvidna mesta kulturne dediščine, področja, ki jih je RS zaščitila, nacionalni parki, vodna območja, kraški pojavi in podobno.

Vsako ministrstvo mora posredovati iz svojega področja delovanja svoje omejitve. Kataloge nato pristojni poveljnik Nata posreduje pošiljateljicam ter jim tako omogoči vpogled na naše področje. Sledi usklajevanje z državami, ki so vključene v HNS. Če se pošiljateljice odločijo za naše področje, se nadaljuje postopek načrtovanja HNS. V primeru, da Slovenija ni primerna za tip operacije ali vaje, ki naj bi se izvedla na našem področju, pa lahko RS sodeluje kot pošiljateljica v okviru operacij ali vaj HNS in ji mesto gostiteljice prevzame druga izbrana država. Škodo, ki bi nastala zaradi neupoštevanja posredovanih omejitev iz katalogov, v celoti povrne država, ki jo je povzročila.

9 ODHOD SIL

Odhod struktur NATA in sil pošiljateljic z ozemlja RS mora potekati organizirano in načrtovano ter ob predhodni najavi, pri čemer je treba osnovne elemente za načrtovanje odhodov sil pošiljateljic z ozemlja RS vključiti že v skupne izvedbene dogovore ki se, kot sem napisala na začetku, sklenejo že pred začetkom operacij. Pred odhodom sil pošiljateljic z namestitvenih območij Oddelek HNS uskladi preverjanje poravnave vseh materialnih in finančnih obveznosti pošiljateljic. V primeru neskladja zagotovi podpis aneksov k skupnim izvedbenim dogovorom, s katerimi se pošiljateljice zavežejo k poravnavi, in določi rok za poravnavo vseh prevzetih obveznosti. Obvesti tudi Operativno-komunikacijski center Generalne policijske uprave, Ministrstvo za finance, promet, zunanje zadeve, Obveščevalno-varnostno službo in mejne prehode ter druge organe in službe o odhodu sil z ozemlja RS ter spremlja dejansko uresničitev odhoda osebja, živali, vozil, oborožitve in blaga.⁷²

9.1 Stroški

V dogovorih o HNS, ki sem jih obravnavala na začetku in se posebej v skupnih izvedbenih dogovorih se opredeli tudi finančno področje HNS. RS še ni primerljiva z drugimi državami članicami NATA na tem področju, čeprav je k dogovorom in sporazumom, ki sem jih omenila v začetnih poglavjih, pristopila s sprejemom posebnih zakonov. Predvsem ni urejeno področje glede oprostitve davkov, carin in drugih dajatev. Ponovno so tudi tukaj pomembna že omenjena načela za upravljanje financ, s slednjimi pa so opredeljeni tudi cilji, ki jih države želijo uresničiti. V RS je za oblikovanje in usklajevanje finančnih določil dogovora o HNS in ostalih dogovorov pomemben GŠSV, ki skladno s predpisi s področja javnih financ sodeluje z organizacijskima enotama MORS, pristojnima za finance in pravne zadev, včasih pa se pridruži k sodelovanju še Ministrstvo za finance in Ministrstvo za pravosodje. Podlago za temeljno oceno in opredelitev stroškov po kategorijah ustvarjajo

⁷² Podrobneje Pipenbaher, 2006:140 in Načrt HNS, 2003: 43.

dogovori z začetnih poglavij diplomskega dela. NATO stroški se delijo skladno z načelom razmejitve in preglednosti stroškov na: Natova skupna denarna sredstva,⁷³ deljene stroške⁷⁴ in neposredne nacionalne stroške⁷⁵. Vsi stroški, ki jih krije RS skladno z načrtovano operacijo in s sporazumi morajo biti vključeni v proračun RS.⁷⁶

Finančni dogovori, povezani z Natovimi skupnimi denarnimi sredstvi, morajo biti sprejeti pred začetkom posamezne operacije ali vaje. Iz skupnih denarnih sredstev Nata se praviloma ne krijejo stroški, ki jih pristojni poveljnik ni izrecno opredelil kot stroške, ki jih bo kril Nato. Za obračun se določijo vrste stroškov ter način njihove delitve (npr. stroški osebja, opreme in nalog), kar je razvidno in opredeljeno v tehničnih dogovorih ali skupni izvedbenih dogovorih. Dejanski stroški operacije ne smejo preseči načrtovanih. Republika Slovenija ne bo sprejemala nikakršnih finančnih obveznosti v imenu Natovega poveljnika ali države pošiljateljice, razen če se to od nje izrecno zahteva in je bil vnaprej sklenjen dogovor o poravnavanju obveznosti. Neizpolnjevanje pogodbenih obveznosti obravnavajo in o njih razsojajo pristojna sodišča RS. Pošiljateljice ali poveljstva povrnejo stroške gostiteljici za vse prejeto blago in storitve, ki jih je zagotovila, razen tistega blaga in storitev, ki se zagotavljajo brezplačno ali na posodo. Škodo, ki nastane zaradi neupoštevanja veljavnih slovenskih predpisov, povrne država, ki jo je povzročila. Če je mogoče, se vzpostavi prvotno stanje, če pa to ni mogoče, se zaradi zmanjšanja vrednosti določi ustrezna odškodnina.⁷⁷

Finančno področje je najpomembnejše področje pri HNS. Ker pa še ni določeno, so pomembni začetni dogovori, ki sem jih opisala na začetku dela. V MoU, TA(s) in JIA(s) bo določeno koliko denarja in stroškov se bo v določeni operaciji porabilo. Ali bo stroškov manj ali več se lahko samo predvideva pred začetkom vaje oziroma operacije. Četudi bo na eni strani manj stroškov, se na drugi povečuje skrb in nastanitev vojakov, ki potrebuje velik del financ.

⁷³ Natova skupna denarna sredstva (NATO Common Funding) so denarna sredstva, ki jih zagotovijo države Nata (prek Natovih vrhovnih poveljstev SHAPE ali SACLANT) za plačilo Natovih skupnih stroškov. Ta denar zagotavljajo finančni odbori Nata v imenu Severnoatlantskega sveta z letnimi poveljniškimi ali programskimi proračuni, ki se ustanovijo posebej za določen program. Stroške si medsebojno delijo države Nata na podlagi kolektivno sprejetih standardnih formul.

⁷⁴ Deljeni stroški (Shared Costs) so tisti izdatki, za katere je vnaprej dogovorjeno, da bodo razdeljeni med več držav. Dogovori o deljenih stroških se običajno naslanjajo na podrobno formulo v tehničnem dogovoru.

⁷⁵ Neposredni nacionalni stroški (Direct Nation Costs) tisti stroški, za katere velja, da jih plača ena država.

⁷⁶ Podrobneje (Pipenbahr, 2006: 34-35).

⁷⁷ Načrt HNS, 2003:37-40.

Glede na to, da smo v pasu schengenske meje, bo precej dela prevzela tudi policija in se bo dosti sredstev namenjal njim. Carine se počasi ukinjajo, z letom 2007 pa bomo na bivših carinah videvali predvsem policiste. Pomembno bo spet civilno-vojaško sodelovanje, ki bo narekovalo pot pri podpori države gostiteljice. Bo pa zanimivo spremljati, kam bo steklo največ obrambnih sredstev.

10 SKLEP

Slovenija bo z letom 2007 kot **trinajsta** članica evropskega območja morala aktivno in uspešno pokazati, da je članica, ki zna odgovorno vlogo evropske države dobro izkoristiti. Ponuja se ji priložnost še večjega mednarodnega ugleda in sodelovanja na vseh področjih delovanja mednarodne skupnosti.

Kljub obveznostim, ki jih je morala izpolniti s članstvom v Natu in Evropski skupnosti, je aktivno sodelovala pri graditvi in vzdrževanju mednarodne varnosti, kjer se je kot mala država zelo dobro izkazala.

Večkrat je bila pohvaljena na področjih večnacionalnih usposabljanj, sodelovanja in načrtovanja operacij ali vaj. Veliko priznanje gre tudi zdravstveni oskrbi, ki ima strokovno usposobljen kader in dobro razvito zdravstveno dejavnost. Zdravstveno osebje je prilagojeno večnacionalnemu okolju, kjer je pomembno sporazumevanje s tujimi bolniki. Ker za jezik, opremljenost in organiziranost dela v različnih strokah poskrbi država sama, je Slovenija lahko ustrezna država gostiteljica in še boljša pošiljateljica.

Podpora države gostiteljice je pri mednarodni varnosti možnost, da Slovenijo spoznajo še ostale pošiljateljice, ki na našem področju še niso delovale. Kot država članica NATA, Slovenija skrbno poroča o okolju v katalogih ministrstev, ki v krogu pošiljateljic krožijo že zdaj. Bolje so katalogi izpolnjeni, bolje bo Slovenija prepoznavna v svetu, kar z ene strani pomeni večji nadzor in pregled našega področja, po drugi pa širše sodelovanje z velikimi državami. Civilno-vojaško sodelovanje se lahko s skupnim delovanjem držav okrepi, kar lahko privede do boljšega izkoriščanja omejenih denarnih virov evropske skupnosti in NATA.

Sodelovanje vojske in civilnih organizacij iz dneva v dan raste, kar izboljšuje položaj vojske. Slednjo nekateri še vedno zaznamujejo kot zaprto in nedostopno organizacijo, nekateri pa so mnenja, da je ne potrebujejo. Naravne grožnje poskrbijo za ožje civilno-vojaško sodelovanje, ki privede do hitrejših in učinkovitejših ukrepov pri različnih naravnih nesrečah. Zaradi naravnih nesreč in njihovih ogrožanj, bi ukinitve vojaške pomoči lahko imela posledice pri civilnih

organizacijah, ki same niso dovolj usposobljene za ukrepanje v kriznih in drugih ogrožajočih situacijah.

Obrambni sektor zaradi pomanjkljivosti finančnih virov v primerih različnih vojaških aktivnosti, potrebuje dober program zagotavljanja podpore. HNS združuje večnacionalne sile, opremo ter zmogljivosti. V krajšem času odpravi različne ogrožajoče dejavnike ter z manjšimi stroški zagotovi pravočasno podporo gostiteljice. Vključuje hitro pripravo ter sprejemanje zakonodaje za pripravo ter izvajanje podpore, tako v gostiteljici kot v državah pošiljateljicah. Zaradi teh lastnosti je HNS lahko dobra poteza Slovenije v civilno-vojaškem sodelovanju med državami sveta, ki ji bo prinesel še večji ugled, prepoznavnost in sodelovanje na mednarodnem področju.

10.1 Verifikacija hipotez

Zakonodaja na področju HNS je v Sloveniji zelo lepo izpeljana, nekaj težav predstavlja finančno področje, ki še ni določeno. Celoten HNS se izpelje s soglasjem Slovenije, kar sem skozi diplomsko delo predstavila, kajti Slovenija ima izdelano zakonodajo glede slednjega in brez njenega soglasja za sprejem sil se HNS ne more niti načrtovati niti izpeljati, kar potrjuje začetni del prve hipoteze. Zmogljivosti za izvajanje HNS, ki se kažejo v nastanitvenih prostorih, pitni vodi, zdravstveni oskrbi in nenazadnje transportu Slovenija ima.

Rahle pomanjkljivosti se kažejo na slovenskih železnicah, ki imajo starejšo infrastrukturo, kjer tudi tiri niso primerni za prevoz težjega vojaškega tovora, zato bi se prevozi predvsem uporabljali po drugih poteh, ki sem jih predstavila in lažji po železnici. V primeru, da bi se uporabila železnica bi se lahko zgodili postanki ali okvare na tirih, kar bi zvečalo stroške in prevoz ne bi stekel hitro kot bi lahko, zato lahko drugo hipotezo deloma zavržem, deloma potrdim. Kljub temu, da imamo slabe železniške tire, so še vedno uporabni za prevoz tovora. Cestne povezave pa se vse bolj širijo, tako da bi se tovor lahko preusmeril na transport po cesti, kar pa bi spet

pomenilo zastoje na lokalnih cestah. Prevoz tovora tako rešujeta predvsem transport po morju in zraku.

Da se okolje v primeru izvajanja HNS zaščiti in obvaruje, pa tuje sile morajo spoštovati našo zakonodajo, kar sem predstavila v dokumentih, ki jih obvezujejo. Glede okolja mora Slovenija v primeru države gostiteljice predvsem izpolniti kriterije, ki so bistveni za nastanitev tujih sil v našem okolju, to pa je predvsem oskrba s pitno vodo, poskrbeti za komunalo in odpadne vode, zdravstvo in zakonodajo. Slovenija ima dobro urejeno področje HNS, kar se kaže tudi v enotnih obrazcih Nata, ki so komunikacijo še olajšali, zato bi Slovenija morala vlogo gostiteljice in predvsem pošiljateljice večkrat koristiti in si z njo odpreti vrata k še večjemu sodelovanju načrtovanja in dejanskemu izvajanju vojaških operacij ali vaj.

Glede na naravo, ki je nepredvidljiva in dejavnikih ogrožanja, ki nastajajo iz dneva v dan, se bo HNS lahko uporabil v večini primerov operacij ali vaj s področja obrambe. Če ne kot pomoč ob naravnih nesrečah pa vsaj kot del podpore logistične oskrbe vseh vrst ali kategorij sil v operacijah ali vajah ohranjanja miru in stabilnosti v svetu.

Ali bo število trinajst za našo državo srečno ali nesrečno število na poti ugleda in sodelovanja v mednarodni skupnosti, pa bo čas pokazal svoje.

LITERATURA:

1. Članki v znanstvenih revijah in tiskanih občilih:

Bric, Roman (2004) MO kupilo mobilno bolnišnico na brigadni ravni role 2. Slovenska vojska, 16-17.

Jarm, Valerija in Pišlar, Marko (2006) Prometni logistiki urili prevoze po železnici. Slovenska vojska, 20-21.

Konda, Jože (2006) Letališče Cerklje ob Krki - na poti v prihodnost. Slovenska vojska, 28-29.

Kopač, Erik (2005) Prenos vojaške tehnologije in čezatlantsko sodelovanje. Slovenska vojska, 26-29.

KuB (2005) Državna vaja Vlak 2005. Slovenska vojska, 13.

MG (2005) Rebalans proračuna ne bo vplival na uresničevanje ciljev. Slovenska vojska, 2.

Pipenbaher Bojan (2005) Katalog zmogljivosti za izvajanje podpore države gostiteljice. Slovenska vojska, 30-31.

Pipenbaher, Bojan (2004) Seminar o izvajanju podpore države gostiteljice v Sloveniji. Slovenska vojska, 24-25.

Pišlar, Marko (2005) Ob murskosoboški bolnišnici mobilni kirurški center SV. Slovenska vojska, 10-12.

Pišlar, Marko (2006) Na Pokljuki nov način naročanja hrane. Slovenska vojska, 21.

Šket, Valerija (2005) Skrb za zdravje tudi vojaški poklic. Slovenska vojska, 12-14.

Šteiner, Alojz (2003) Preoblikovanje vojaške logistike v Slovenski vojski. Obramba, 9-11.

Unger, Marko (2003) Podpora delovanja (2. del). Slovenska vojska, 24-25.

Unger, Marko (2003) Podpora delovanja (3. del). Slovenska vojska, 24-25.

2. Knjige:

Pipenbaher, Bojan (2006) Podpora države gostiteljice (Host Nation Support – HNS). Ljubljana: MORS.

Pipenbaher, Bojan et al. (2005) Vključevanje civilnih zmogljivosti v operacije v podporo miru. Ljubljana: MORS.

Priročnik o zvezi Nato (2001). Bruselj: NATO.

Slovar slovenskega knjižnega jezika in Slovar tujk-računalniška oblika.

Vegič, Vinko (2002) Širitev funkcij Nata in varnosti partnerskih držav-disertacija. Ljubljana: FDV.

3. Zborniki:

Lubi, Darko (2005) Teorija Strategije-študijsko gradivo: Temeljni pojmi. Ljubljana: FDV.

Strateški pregled obrambe-povzetek (2004). Ljubljana: MORS.

4. Dokumenti:

AJP-4.5-(A) (2005) – Allied Joint Host Nation Support Doctrine and Procedures (NATO).

MC 469 (2003) Nato vojaški principi in politika glede zaščite okolja. (NATO).

Načrt izvajanja podpore države gostiteljice (Host Nation Support – HNS) v Republiki Sloveniji (Vlada Republike Slovenije, številka 802-03/2001-11 z dne 16. 10. 2003).

5. Medmrežje:

Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije (2004): Kaj je peti člen Washingtonske pogodbe. Dostopno na <http://nato.gov.si/slo/faq/question/146-44/> (11. april 2006).

Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije(2004): Kakšna je odgovornost tujih vojakov v okviru sil zveze Nato za kazniva dejanja storjena ozemlju Slovenije. Dostopno na <http://nato.gov.si/slo/faq/question/236-57/> (20. april 2006).

NATO Handbook (2001) Programmes and Activities: Host Nation Support. Dostopno na <http://www.nato.int/docu/handbook/2001/hb080202.htm> (14. avgust 2005).

Pedagoška fakulteta, Oddelek za tehniko: Energetika. Dostopno na <http://www2.pfmb.uni-mb.si/tehnika/vsebina/projekti/energetika/okolje.html> (17. junij 2006).

Prebilič et al. (2005): Vojska kot dejavnik obremenjevanja okolja. Dostopno na http://www.drustvodmrs.si/e_zbornik_drugi/Prispevki/49_Prebilic_Vladimir.pdf (10. maj 2006).

Resolucija o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja slovenske vojske (2004). Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200489&stevilka=4023> (20. april 2006).

Slovenija in Nato: Uradna spletna stran. Dostopno na <http://nato.gov.si/slo/> (11. april 2006).

SOFA – Agreement Between the Parties to the North Atlantic Treaty Regarding the Status of their Forces (1949). Dostopno na <http://www.nato.int/docu/basic/txt/b510619a.htm> (10. januar 2006).

STA (2003): Vlada sprejela načrt izvajanja podpore države gostiteljice v Sloveniji 17. 10.2003. Arhiv NATO (2003). Dostopno na <http://nato.gov.si/slo/novinarsko-središče/sporočila-za-javnost/2255> (14. avgust 2005).

STA (2004): General Jones predaval o prihodnosti zveze Nato 12. 2. 2004. Dostopno na <http://nato.gov.si/slo/novinarsko-sredisce/sporocila-za-javnost/2371/> (11. april 2006).

Uradni list Republike Slovenije, Zakon o obrambi (2004): Vlada. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2004103&stevilka=4405> (10. april 2006).

Uradni list Republike Slovenije, Zakon o obrambi (2004): Obveznosti iz mednarodnih pogodb. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2004103&stevilka=4405> (10. april 2006).

Vlada Republike Slovenije: Pristojnosti, temeljna zakonodaja: Predstavitev vlade.
Dostopno na
<http://www.gov.si/vrs/?gr1=prdV1d&gr2=tm1Zkn&gr3=&gr4=&id=&lng=slo>
(24. marec 2006).

Vlada Republike Slovenije: Vladne službe. Dostopno na
<http://www.gov.si/vrs/index.php?vie=cnt&gr1=vldSlz> (24. marec 2006).

Zakon o ratifikaciji memoranduma o soglasju med MORS in Vrhovnim Poveljstvom zavezniških sil za Evropo glede zagotavljanja logistične podpore državne gostiteljice v podporo vojaški vaji (1998) "Cooperative adventure Exchange. 98". Dostopno na
http://www2.gov.si/zak/Zak_vel.nsf/0/c12563a400338836c12566c80046ffc0?OpenDocument (21. oktober 2003).

PRILOGE

Priloga A: Koncept potreb (Concept of Requirement COR)

CONCEPT OF REQUIREMENT (COR)

Koncept potreb

GENERAL FORCE SIZE, LOCATION, and DATES

Poveljstvo – enota, lokacija in datumi: _____

SN OR COMMAND _____

OVERALL FORCE SIZE _____

Država pošiljateljica _____

Nadrejeno poveljstvo – enota: _____

NUMBER OF PERSONNEL _____

Število oseb:

MAJOR ITEMS OF EQUIPMENT _____

Glavna oprema in oborožitev:

VEHICLES (wheeled) _____

Vozila (kolesniki):

VEHICLES TRACKED (Armored) _____

Oklepna vozila (goseničarji):

SHIPS: _____

Ladje:

CONTAINERS (20 foot) _____

Zabojniki:

FORCES BY LOCATION (PROVIDE NUMBER OF PERSONNEL AND MAJOR EQUIPMENT AT EACH SITE)

Sile po lokacijah (navedite število osebja in glavno opremo za vsako lokacijo):

ARRIVAL POD(s) _____ DATES _____

Točka vstopa:

Datumi:

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Priloga B: Obrazci premikov in transporta Natovih in drugih sil pošiljateljic

Priloga B1: Natov ukaz za potovanje

NATO TRAVEL ORDER
ORDRE DE MISSION OTAN

NATOV UKAZ ZA POTOVANJE

Country of origin Pays de provenance Država izvora	Serial Number Numéro de série Šifra		
1. The bearer (and group as shown here on or on attached list) Le porteur (et personnel porté ci-dessus ou sur la liste jointe) Nosilec (in skupina, prikazana tukaj ali na priloženem seznamu)	rank grade čin	name nom ime	
Personal/Identity Card No. (If any) No Mle/de la carte d'identité (s'il y a lieu) Osebna izkaznica /Štev. identifikacijske kartice (če ima)	date of birth lieu de naissance rojstni datum		
2. Will travel from Fera mouvement de Potovanje od	to à do	via via skozi	and return* et retour* in vrnitev*
Date of Departure* Date du départ* Datum odhoda*	Expected date of return* probable de tour* predviden datum vrnitve*		
Period of Validity Dureé de validité Rok veljavnosti	from de od	to à do	
3. Authority for travel Autorité qui a établi l'ordre Pooblastilo za potovanje	4. Authority (is) (is not) granted to possess and carry arms Autorisation de porte d'armes (accordé) (non accordé) Pooblastilo za posest in nošenje orožja (je) (ni)		
5. The person named in paragraph 1 is authorized* Le personne indiqué au paragraphe 1 est autorisé* Oseba, imenovana v 1. točki, je pooblaščen*	(to carry) (à porter) (da poseduje)		
(sealed dispatches numbered) (plis scellés numérotés) (številka dopisa, žig)	(these dispatches contain only official documents) (ces plis ne contiennent que de documents officiels) (ti dokumenti so samo za službeno uporabo)		
6. I hereby certify that this group/person is a member of a Force as defined in the NATO Status of Forces Agreement, and that this is an authorized move under the terms of this agreement. Je soussigné certifie que le personnel visé appartient une armée telle que définie dans l'Accord OTAN sur le statut des Forces armées et que ce déplacement est officiel selon les termes de ce Accord. Potrjujem, da je imenovana skupina (oseba*) pripadnik oborožene sile, ki je definirana po dokumentu NATO SOFA (Status of Forces Agreement), to je hkrati uradni ukaz za potovanje pod pogoji, določenimi po tem sporazumu.			
Stamp of issuing authority Timbre de l'autorité d'origine Žig izdajatelja ukaza	(Officer authorizing the movement and date of issue) (Officier autorisant le mouvement et date de l'autorisation) (Častnik, ki odobri potovanje, in datum izdaje)		
Stamp Timbre Žig	Rank/ Čin Full name/Ime in priimek Function/Dolžnost		

1. This Travel Order is to be used for both individual and collective movement. When the Travel Order is issued to parties of 20 or over, detailed arrangements are to be made as necessary for movement, reception, staging, etc...
 2. This Travel Order is to be produced to civil and military Authorities on request.
 3. It is not to be used for civilian personnel.
 4. The country from which travel is authorized and the country (countries) to and through which travel is authorized must be included in Panel 2. The inclusion of the location (i.e. town, city) from and to which travel is authorized is optional.
 5. Panel 3 refers to National Military Authority and may be used if required.
 6. Personnel are to be in possession of Service Identity Documents.
 7. Panel 5 should be deleted if not applicable.
 8. If more than one person is travelling, the list, as referred to in panel 1 of the form should show Personal/Identity Card Number (if any), Rank, Name and Unit. This list may be shown on the face, on reverse, or on a separate document as appropriate.
 9. Any additional details or instructions which issuing nations wish to include should be attached on a separate paper, or on reverse of the form.
1. Ta ukaz za potovanje se uporablja za posamična in skupinska potovanja. Ko se ukaz za potovanje izdaja za skupine 20 ljudi ali več, je treba pripraviti podrobnosti dogovorov za potrebe premika, sprejema, itd.
 2. Ta ukaz za potovanje je izdelan in se predloži na zahtevo civilnih ali vojaških oblasti.
 3. Se ne uporablja za civilne osebe.
 4. Država, iz katere je potovanje odobreno, končne in tranzitne države, skozi katere je potovanje odobreno, morajo biti vpisane pod točko 2. Pot od začetnega do končnega mesta, za katero je potovanje odobreno, se načrtuje po izbiri.
 5. Točka 3 se nanaša na nacionalno vojaško pooblastilo in se uporabi na zahtevo.
 6. Osebe morajo imeti pri sebi osebne dokumente, navedene v 1. točki.
 7. Točka 5 se izbriše, če se ne uporabi.
 8. Če potuje več kot ena oseba, mora potrjen seznam, ki se nanaša na prvo točko dokumenta, vsebovati številko osebnega dokumenta (če je), čin, polno ime in enoto. Ta seznam se lahko prikaže na prvi ali zadnji strani ali na posebnem dokumentu, če je to primernejše.
 9. Vse druge podrobnosti ali navodila, ki jih država želi dodati in za katere želi, da se na dokumentu ali na zadnji strani obrazca uporabijo, se dodajo na posebnem obrazcu.

Annex a
Priloga a

No.	Full Name Nom Ime in priimek	Date of birth Lieu de naissance Rojstni datum	Rank Grade Čin	Personal/Identity Card No. No Mle/de la carte d'identité N° Številka osebne izkaznice	Passport No. N° du Passeport Številka potnega lista
1.					
2.					
3.					
4.					

Stamp
Timbre
Žig

Import/Export customs declaration for goods which are the property of, or destined to the property of, an International Military Headquarters.
 Declarations pour la douane relative a des marchandises appartenant ou destinees a un Quartier General Militaire International.
 Uvozna/izvozna carinska izjava mednarodnega vojaškega poveljstva o tovoru, ki je v njegovi lasti ali je namenjen omenjenemu poveljstvu kot lastniku.

Copy No. Copie No. Št. kopije	Serial No. Numero Šifra			
Mode of transport Mode de transport Način transporta	Registration number of vehicles, barges, railway cars ect. No. De l'enregistrement desvehicules, poniches, bateaux, wagons de chemin de fer, etc. Regისტriske številke vozil, bark, železniških vagonov itd.			
Name and address of transporter Nome et adresse du transporteur Ime in naslov prevoznika				
Reference No. Numero de reference Številka napotitve	Ce document sera sans valeta apres le (date) This document will be invalid after (date) Veljavnost tega dokumenta poteče (datum)			
Name and address of consignor Nom et adresse de l'expediteur Ime in naslov pošiljatelja				
Name and address of consignee Nom et adresse du destinaire Ime in naslov prejemnika				
Destination Destination Smer potovanja				
Sealed/not sealed (*). When sealed: seal numbers, quantity and sealing authority will be shown in column (e) below. Plombe/non Plombe (*). Si l'envoi a ete plombe, l'ndiquer dans la colonne (e) ci dessous l'espece, pumeroi et nombre des plombs et l'autorite. Potrjeno/ni potrjeno (*). Ko je potrjeno: št. potrdila, količina in pečat oblasti bosta prikazana v stolpcu (e) spodaj.				
Number (in figures and works) and description of packages Nombre (en chiffres et en lettres) et description des colis Številko (merske enote) in opis paketov	Marks and numbers Marques et numeros Označbe in številke (npr. nevarnih snovi)	Description of goods Description des marchandises Opis tovara	Weight in figures and works Poids en chiffres et en lettres Teža (merske enote) Gross/Dead(*) (kg) Brut/Propre(*) (kg) Bruto/Neto(*) (kg)	Remarks Observations Opombe Seal Numbers Nos des plombs Številka žiga
				Številka plombe Žig
I, (name in full) certify that the equipment described herein is transported under the authority of the Headquarters and contains goods for their use. Je, (nom et prenom) certifie que lenvoi decrit ci-dessus est transporte avec l'autorisation des Quartiers Generaux et qu'il contient uniquement des marchandises pour leur usage. (jazy) (polno ime) potrjujem, da se oprema opisana v prilogah prevaža s pooblastilom poveljstva in vsebuje tovar samo za potrebe enote.				
Signature of Issuing Officer Signature de l'officier qui a etabli de declaration Podpis častnika, ki izda ta dokument			Date Date Datum	
Rank and unit Qualite et unite Čin in enota	Official Stamps Cachet Official Uradni žig			
Address Adresse Naslov				
CERTIFICATE OF RECEIPT/CERTIFICAT DE RECEPTION/POTRDILO O SPREJEMU				
I, (Name in full) certify that the goods listed above have been received as described. Je, (nom et prenom) certifie que les marchandises indiquees ci-dessus ont ete recues et qu'elles entaient conformes. (jazy) (Polno ime) potrjujem, da je bil tovar prevzet, kot je opisano v prilogah.				
Signature Signature Podpis	Address Adresse Naslov		Date Date Datum	
Rank and unit Qualite et unite Čin in enota	Official Stamps Cachet Official Uradni žig		Date Date Datum	

This is an accountable document which constitutes both an official certificate of import/export authorisation and a customs declaration.
 Le present est un document comptable, servant d'autorisation officielle d'importation et exportation, et de declaration en douanes.
 To je skupni dokument, ki vsebuje uradno potrdilo o dovoljenem izvozu/uvozu in carinsko izjavo.
 (*) Delete if not applicable/Rayer la mention inutile/Brisi, če ni uporaben.

I undertake

- To produce this import/export notification to the appropriate customs authorities together with such goods as have not been accepted by the agency of the Headquarters or NATO Forces entitled to receive such goods.
- Not to hand such goods to any third party properties without due observance of the current customs and other regulations of the land in which delivery of the goods has been refused.
- To produce my credentials to the custom authorities on demand.

Je m'engage

- A presenter aux autorites des Douanes competentes avec cette declaration d'important a l'appui, les marchandises ques services des Quartiers Generaux ou des Forces Armees de l'OTAN, autorises a la receptionnees.
- a ne pas remettre a des tierces personnes les marchandises sus-dites sans respecter les reglements douanier et autres en vigueur dans le pays ou la reception aura fait l'objet d'un refus.
- a legitimer mon identite sur la demande de l'autorite des Douanes.

Obvezujem se

- da bom pokazal pristojni carinski oblasti izpolnjeno obvestilo o uvozu/izvozu, ki dokazuje, da je blago v uporabi v poveljstvu ali silah Nata, pristojnih za sprejem.
- da bom predal lastnine tega tovora nobeni tretji osebi brez upoštevanja domače veljavne carine in drugih predpisov države, v kateri je bila prejeta dostava tovora.
- da bom na njihovo zahtevo na podlagi svojih pooblastil izpolnil obveznosti do carinskih oblasti.

Signature Signature Podpis	Address Adresse Naslov
Goods presented to customs authorities on (Date) Marchandises presentees a la douane le (Date) Tovor, predstavljen carinskim oblastem (datum)	At (Place) A (Lieu) V/na (kraj)

	Country Pays Drzava	Customs Office Bureau des douanes Carinsko mesto	Date of crossing Date du passage Datum prehoda	Signature of customs and remarks Signature de l'agent des douanes et observations Podpis carine in opombe	Customs stamps Cachet de la douane Zig carine
Exit Sortie Izhod					
Entry Entree Vstop					
Exit Sortie Izhod					
Entry Entree Vstop					
Exit Sortie Izhod					
Entry Entree Vstop					

INSTRUCTIONS FOR THE CONSIGNOR/INSTRUCTIONS POUR L'EXPEDITEUR/NAVODILO ZA POŠILJATELJA

The **CONSIGNOR** will present all copies with the shipment to the transporter. Tampering with the forms by means of erasures or additions there to by the consignor and/or the transporter or their employees will void this declaration.

L'EXPEDITEUR doit remettre tous les exemplaires au transporteur en meme temps que l'envoi. L'alteration des documents par l'expediteur, le transporteur, ou leurs proposes (suppressions, additions, surcharge ratures) entraine automatiquement la nullite de cette declaration.

POŠILJATELJ mora predložiti vse kopije obrazcev s podatki o tovoru prevozniku. Poseganje v obrazce z brisanjem ali dodajanjem s strani pošiljatelja in/ali prevoznika ali njegovih zaposlenih povzroči njegovo neveljavnost za to izjavo.

DISTRIBUTION OF COPIES/DIFFUSION DE EXEMPLAIRES/RAZDELITEV KOPIJ

The original is carried by the transporter and presented to the competent customs office at each frontier crossing. After processing and stamping by the customs office(s), the transporter receives back the original and hands it over to the consignee with the shipment on arrival.

One copy is intended for the customs office at point of exit from country of origin and is retained there.

Two further copies are furnished to the transport for presentation at the Slovenian customs office. One of these is retained by the customs office, and the other is disposed of by the office in accordance with special instructions.

One copy is retained by the originating agency for its files.

In special cases (e.p. of transit through several countries) the originator should furnish **additional copies** to the shipping/transporting agency for presentation at other customs posts.

L'original est remis au transporteur. Il le soumet a cheque passage de frontieres aux autres douanieres qualifiees L'original, complete et estampille par la poste de douane du point de passage, est rendu au transporteur. Ce dernier le remet au destinair lors de la livraison.

Un exemplaire est destine au poste de douane du pays de sortie afin d'y etre conserve.

Deux exemplaires doivent etre remis par le transporteur au poste de douane allemand. Un exemplaire y est classe. L'autre est traite conformement aux dispositions particulieres du poste de douane.

Un exemplaire est carde et classe par le service d'origine. Dans certains cas particuliers (par exple pour les envois passant par Plusieurs pays) le service d'origine peut livrer les **exemplaires supplementaires** necessaires au transporteur.

Original ima prevoznik in ga pokaže pristojni carinski upravi pri vsakem mejnem prehodu. Po opravljenih postopkih in žigosanju s strani carine prevozniku vrnejo original, da ga ob prihodu preda prejemniku skupaj s tovorom.

Ena kopija je namenjena carinski upravi, kjer zapuščamo državo izvora in se zadržu tu.

Dve kopiji sta odposlani na Carinsko upravo Republike Slovenije. Ena kopija ostane na Carinski upravi Republike Slovenije, druga kopija pa je na vojo v Carinski upravi Republike Slovenije skladno s posebnimi navodili.

Ena kopija se zadržu v arhivu izvorne organizacijske cnote.

V posebnih primerih (npr. tranzit skozi več držav) se naj bi izvirnik opremil z **dodatnimi kopijami** za potrebe transportne agencije za uporabo pri drugih carinskih upravah.

ANNEX NO. 1

List of personal entering, leaving or in transit through Slovenia

No./ Št.	Rank/ Čin	Name and surname/ Ime in priimek	Date of birth/ Rojstni datum	No. of passport or ID/ Št. potnega lista ali osebne izkaznice	Type of personal weapon/ Vrsta osebne oborožitve	Serial No. of personal Weapon/Serijska št. osebne oborožitve
1.						
2.						

ANNEX NO. 2

List of vehicles entering, leaving or in transit through Slovenia

No. / Št.	Reg. plates No./ Reg. št.	Model/ Model	Type/Tip	No. chassis/ Št. šasije	Dimension veh. (length, width, height) Dimenzije vozila (dolžina, širina, višina)	Weight veh. (kg)/ Teža vozila (kg)
1.						
2.						

ANNEX NO. 3

List of weapons other than personal entering, leaving or in transit through Slovenia

No./Št.	Model/Model	Type/Tip	Serial No./Serijska številka	Registration No. veh./ Registrska št. vozila
1.				
2.				

ANNEX NO. 4

List of ammunition entering, leaving or in transit through Slovenia

No./ Št.	Model/ Model	Type/ Tip	Serial No. (Calibre)/ Serijska št. (kaliber)	(Classification of dangerous material)/ Razvrstitev nevarnih snovi	UN Classification No./ ZN razvrstitev	Netto explosive (kg)/ Neto eksploziv (kg)	Registration No. veh./ Registrska št. vozila
1.							
2.							

ANNEX NO. 5

List of technical devices entering, leaving or in transit through Slovenia

No./ Št.	Model/ Model	Type/ Tip	Serial No./ Serijska št.	Registration No. veh./ Registrska št. vozila
1.				
2.				

ANNEX NO. 6List of other bags/boxes entering, leaving or in transit through Slovenia./ *Seznam vreč/zabojev, ki vstopajo, zapuščajo ali so v tranzitu skozi Slovenijo.*

Each personal have/Vsaka oseba ima _____ bags/vreč and it weight/ in tehtajo _____ kg.

The unit have/ Enota ima _____ boxes, (length, width, height)/ zabojev (dolžina, širina, višina) _____ and it weight/ in tehtajo _____ kg.

Priloga B2: Začasni izstopi in vstopi

Republic of Slovenia
Ministry of defence
Slovenian armed forces

TRIPTYQUE*

Valid from _____ To _____
For temporary importation to _____
Of the following service vehicle
Type _____
Registration no. _____
Engine no. _____
Spare tyres _____
Fixed Communication Equipment _____
Name and signature of the holder of the triptyque _____

Date of issue _____

By order of _____

TEMPORARY EXITS AND ENTRIES

Name of port Or Customs Station	Date	Signature and stamp Customs Officer
------------------------------------	------	--

Entry _____

Exit _____

Exit _____

Entry _____

Entry _____

Exit _____

Entry _____

Exit _____

Entry _____

Exit _____

Entry _____

*This document shall be in the language of the sending State and in English or French languages

Republika Slovenija
Ministrstvo za obrambo
Slovenska vojska

TRIPTIK*

Veljaven od _____ do _____
za začasen uvoz v _____
naslednjega službenega vozila:
tip _____
reg. št. _____
št. motorja _____
rezervne pnevmatike _____
pritrjena komunikacijska oprema _____
ime in podpis imetnika triptika _____

Datum izdaje _____

Po naročilu _____

ZAČASNI IZSTOPI IN VSTOPI

Ime pristanišča ali carinarnice izstop	datum	podpis in žig carinika
--	-------	---------------------------

vstop _____

izstop _____

vstop _____

izstop _____

vstop _____

izstop _____

vstop _____

izstop _____

vstop _____

izstop _____

vstop _____

*Ta dokument je v jeziku države pošiljateljice ter v angleškem ali francoskem jeziku

Priloga B3: Carinska deklaracija

CUSTOMS DECLARATION
CARINSKA DEKLARACIJA

I, the undersigned:
Spodaj podpisani:...

From:
Iz:

Declare that, to the best of my knowledge, the personnel included in this movement is transporting, neither prohibited goods nor goods of greater quantities than those authorized by orders in force, and which adhere to the provisions of the convention on the status of NATO SOFA forces.

Potrdujem, kolikor vem, da imajo osebe med tem premikom pri sebi dovoljeno blago in da nimajo prepovedanega blaga niti blaga v večjih količinah, razen blaga, ki je dovoljeno za sile po sporazumu NATO SOFA.

Transport Country of Origin:

Wagons/Vehicles:

Izvorna država transporta

Vagoni/vozila

Officers
Častnik

Other Personnel
Druge osebe

Date
Datum

Signature
Podpis

Rank
Čin

Priloga B4: Zahteva za vstop/prehod vojaških vozil

ZAHTEVA ZA VSTOP/PREHOD VOJAŠKIH VOZIL
REQUEST FORM FOR ENTRY/TRANSIT WITH MILITARY VEHICLES

Republika Slovenija
 Ministrstvo za obrambo
 Poveljstvo sil Slovenske vojske
 NMCC

Registration – No

Date

1. Vrsta vstopa/Type of entry/transit	
☐ Vstop/Entry	☐ Prehod/Transit

2. Mesto vstopa v Slovenijo/Border crossing points (point of entry in Slovenia)					
	Sosednja država/ Neighbouring State	Mejni prehod/ Point of entry	Komunik. št./ Highway/ railway/No.	Datum/ Date (D,M,Y)	Ura/ Time
<i>Entry from</i>					
<i>Exit to</i>					

3. Vojaška vozila/bojna vozila/tovorni vagoni (Podrobno v sekciji št.14) Military vehicles/combat vehicles/railway cars (details in para 14)					
	No.		No.	Type of Wagon	No.
☐ Trucks		☐ Combat vehs		☐ Freight Cars	
☐ Cars		☐ Weapons systems		☐ Passenger Carriers	
☐ Buses				☐ Others	

4. Oborožitev in strelivo (Podrobno v sekcijah št. 14–16) Weapons and Ammunition (details in para 14–16)					
	No.		No.	Method of Transport	No.
☐ War weapons		☐ Ammunition	☐ Fuel	☐ Transport Vehicle	
☐ Sports Weapons		☐ Other		☐ Customs Sealed	
				☐ Container	

5. Končni cilj/Destination	
Target Country	Town
Unit/Enterprise	

6. Namen potovanja/Purpose of trip (e.g. Participation in International Operations, Exercises or Competition)		
☐ NATO/EU/UN Mission	☐ Bilateral Exercise	☐ Maintenance
☐ NATO/EU-Exercise	☐ Competition	☐ Conference
☐ Partnership for Peace	☐ Troop Exchange	☐ Visit
Name of Exercise/Competition		

7. Zaposilo za nošnjo uniform/Application to wear uniform		
Vojaške uniforme bomo nosili zaradi/	☐ začasnega zadrževanja v RS/Stay in Slovenia	☐ prehoda preko RS/Transit
Application to wear uniform for		

8. Zaposilo za dodatno HN podporo (izjemoma, vsaj 60 dni vnaprej)/**Request for additional HN support (in exceptional cases only at least 60 days in advance)**

☐ Military Police Escort	☐ Food/Meals – dinner & breakfast
☐ Accommodation	☐ Medical Support for Personnel
☐ Fuel	☐ Medical Group

V času/*period of time* Lokacija/*Location*

Podrobno zaprosilo za HNS v prilogi/**Further details concerning support measures at annex**

9. Vodja delegacije/premika/**Con. Transport Commander**

Rank/čin	Name/ ime	Family Name/priimek	Appointment/ položaj
----------	-----------	---------------------	----------------------

10. Priloge (Podrobnosti iz sekcij 3 in 4)/**Annexes (details to para 3 and 4)**

☐ List of Personnel Entering the Country (para 13)
☐ List of Combat Vehicles and Weapons – types and numbers (para 14)
☐ List of Ammunition – type, calibre, hazard classification, number/amount (para 16)
☐ List of Hazardous Goods (para 16)

11. Izjavi o poznavanju predpisov in dopolnitvi dokumentacije/**Declaration Statement of Compliance**

☐ The Regulations concerning the transportation of hazardous goods by road (European ADR-Agreement) or by rail are known and have been fully complied with.
☐ Missing Enclosures/Annexes will be filled before the entry/transit (e.g. list of war weapons)

12. Zahtevo podal/**Requesting Agency/Applicant**

Military Attaché/Embassy	Action Officer Telephone	Signature
--------------------------	--------------------------	-----------

13. Seznam oseb, ki vstopajo/**Personnel entering the country**

Name	Family Name	Rank	Appointment	Remarks
SEE ANNEX				

14. Bojna vozila in oborožitveni sistemi (kot v sekciji 3)/**Combat vehicles and weapons systems (see para. 3)**

Number	Description/Type	Calibre	Number	Description/Type	Calibre
SEE ANNEX					

15. Oborožitev – serijske številke/**Serial numbers of weapons**

--	--	--	--	--

Izjavljamo, da bo imel poveljnik premika s seboj podroben seznam oborožitve/**The transport commander carries a list of all weapons including their serial numbers**

16. Seznam nevarnih snovi, ki se prevažajo (kot v sekciji 4)/**Hazardous goods (see para 4)**

Number	Description/Type	UN-No	Hazardous material/goods classification number	Gross Weight (kg)	Net weight of Explosive Goods (kg)	Class of Hazards

Prologa B5: Dovoljenje za premik

AMovP-3
Aneks A k
Poglavju 3

Insert classification when filled in
Vnos klasifikacije kadar je vpisana

Road Movement Bid/Dovoljenje za premik

Road Movement Bid/Dovoljenje za premik I. Originator/Tvoec		III. (1) Fully planned road movement Popolnoma načrtovan cestni premik (2) Other type of planned road movement Druge vrste načrtovanih cestnih premikov		D. Code name/Sifra E.1 Alert stages/Alarmno stanje MV SA RA E.2 Groupings/Razvrstitve E.3 Precautionary Measures/Varnostni ukrepi	
II. To/Destinacija IV. (1) Name of operation/line operacije (2) Column/Route/Kolona/Smer V. Sequence/Zaporedje VI. Time gap/Časovni razmak		G. on call/Na klic H. Priority/Prioriteta			
A. Formation Unit to be moved/Formacija/enota, ki se premika Street/Quarters/Ulica/Vojasnica Postage code/Poštna številka Location/Lokacija B. Nationality/Država pošiljateljica		M. Vehicle distance/Razdalja med vozili (1) Autoroade (2) Other roads Avtoceste m Druge ceste m			
C. Superior HQ or organization/Nadrejeno poveljstvo ali organizacija Earliest starting time/ Najzgodnejši čas odhoda F1 Latest release time/ Najpoznejši čas prihoda F2		N. Average speed required/Zahtevana povprečna hitrost (1) Autoroade (2) Other roads Avtoceste km/h Aitres routes km/h O. Number of marching groups (1)/konvojs (2)/packets (3) Število skupin na pohodu (1)/konvoji (2)/skupini (3)			
I. No of vehicles/Št. vozil (1) Wheels Kolesniki (2) Tracks Gosenskarji		P. Interval between marching groups (1)/konvojs (2)/packets (3) Časovni interval med skupinami na pohodu (1)/konvoji (2)/skupinami (3)			
J. Type of heaviest vehicle/Vrsta najtežjega vozila K. Maximum MLC (1) Wheels Kolesniki (2) Tracks Gosenskarji		Q. Point of origin/lokacija National Code/ Nacionalna številka R. Destination/Destinacija National Code/ Nacionalna številka UTM-Ref. - UTM ref. - koordinate			
L. Maximum Width/Height/Length/Največja širina/visina/dolžina (1) Width Širina (2) Height Višina (3) Length of the longest vehicle Dolžina najdaljšega vozila		Maximum permitted total weight in tonnes Največja dovoljena skupna teža v tonah (3) Wheels Kolesniki (4) Tracks Gosenskarji			

S. Requested Route/Zahlevana pot			
1.	2.	3.	4.
Sequence Zaporedje	Start point/Control points etc. Začetna točka/kontrolne točke itd.	UTM Ref/ Koordinate	Road/Short halt/Long halt Cesta/krati postanki/dolgi postanki
010			
020			
030			
040			
050			
060			
070			
080			
090			
100			
110			
120			
<p>Detailed indications on outside or heavy vehicle exceeding national regulations Podrobne indikacije izrednih dimenzij ali težkih vozil, ki preselegajo nacionalne predpise</p> <p>T1. Number of Axle/Stevilo osi</p> <p>Tractor/ Vlačilec</p> <p>Semitrailer/ Polprikljopnik</p> <p>T2. Axles load (t)/obremenitev osi (t)</p> <p>1. Axle/Os 6. Axle/Os 1. Axle/Os 6. Axle/Os</p> <p>2. Axle/Os 7. Axle/Os 2. Axle/Os 7. Axle/Os</p> <p>3. Axle/Os 8. Axle/Os 3. Axle/Os 8. Axle/Os</p> <p>4. Axle/Os 9. Axle/Os 4. Axle/Os 9. Axle/Os</p> <p>5. Axle/Os 10. Axle/Os 5. Axle/Os 10. Axle/Os</p> <p>T3. Distance between axles (cm)/Medosna razdalja (cm)</p> <p>1.-2. Axle/Os 6.-7. Axle/Os 1.-2. Axle/Os 6.-7. Axle/Os</p> <p>2.-3. Axle/Os 7.-8. Axle/Os 2.-3. Axle/Os 7.-8. Axle/Os</p> <p>3.-4. Axle/Os 8.-9. Axle/Os 3.-4. Axle/Os 8.-9. Axle/Os</p> <p>4.-5. Axle/Os 9.-10. Axle/Os 4.-5. Axle/Os 9.-10. Axle/Os</p> <p>5.-6. Axle/Os 10.-11. Axle/Os 5.-6. Axle/Os 10.-11. Axle/Os</p> <p>T4. Actual weight (t)/Dejanska teža (t)</p>			
U. Special requirements/Posebne zahteve			

Priloga B6: Odobritev premika

MOVEMENT CREDIT/ODOBRITEV PREMIKA

I	Movement Number/ Številka premika	_____
II	Movement Headquarters/ Poveljstvo, ki pošilja enoto	_____
III	Name of operation/ Naziv operacije*	_____
IV	Sequence/ Zaporedje*	_____
V	Time gap/ Časovni pas *	_____
A	Formation/unit to be moved/ Formacija/premeščena enota	_____
B	Nationality/ Nacionalnost	_____
C	Superior HQ or organisation/ Nadrejeno poveljstvo *	_____
D	Code name/ Kodni naziv enote (npr. SV1234)*	_____
E 1	Alert stages/ Stanje pripravljenosti *	_____
E 2	Groupings/ Razvrstitev*	_____
E 3	Precautionary measures/ Varnostne zahteve*	_____
G	On call/ Dosegljivost*	_____
H	Priority/ Prednost*	_____
I	No. of vehicles//Št.vozil 1. Wheels//kolesnikov 2. Tracks//goseničarjev	_____ _____ _____
J	Type of heaviest vehicle/ Tip najtežjega vozila	_____
K	Maximum military load class MLC/Voj. razred nosilnosti/ 1. Wheels/kolesnik 2. Tracks/goseničar	_____ _____ _____
	Maximum tons/Skupna teža v tonah 3. Wheels/kolesnik 4. Tracks/goseničar	_____ _____ _____
L	Maximum Width/Največja širina Maximum Height/Največja višina Maximum Length/Največja dolžina	_____ _____ _____
M	Vehicle distance/Razdalja med vozili Motorway/avtocesta Other roads/druge ceste	_____ _____ _____

N	Average speed/Povprečna hitrost	
	1. Motorway/Avtocesta	_____
	2. Other roads/Druge ceste	_____
	3. Column length/Dolžina kolone	
	3.1. Motorway/Avtocesta	_____
	3.2. Other roads/Druge ceste	_____
	4. Pass time/Čas prehoda	
	4.1. Motorway/Avtocesta	_____
	4.2. Other roads/Druge ceste	_____
O	Number of/Število	
	1. Marching groups/pohodnih skupin/*	_____
	2. Convoys/kolon *	_____

P	Interval between/Vmesni interval med	
	1. Marching groups/pohodnimi skupinami/*	_____
	2. Convoys/konvoji *	_____

Q	Point of origin/location/UTM Ref./Izhodiščna točka	_____
R	Destination/UTM Ref./Smer potovanja	_____
